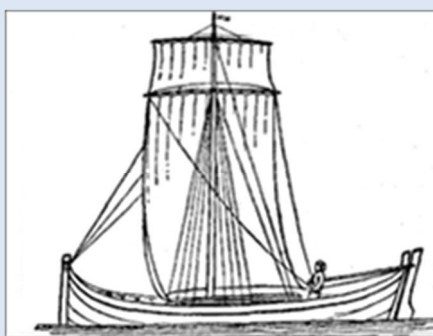
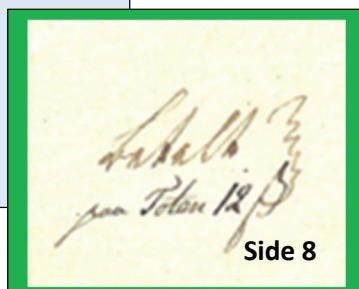

BUDSTIKKA

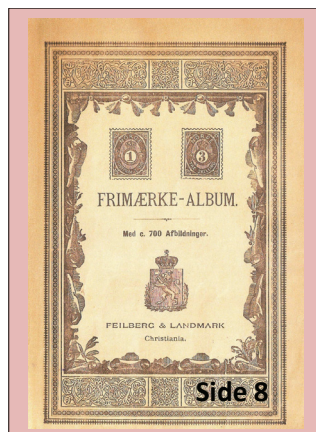
Norsk Posthistorisk Selskap

Idyll ?

Tro om igjen,
les side
11-13

Side 8

Mer både om og av dette dokumentet i
artikkelen på sidene 17-23.

Side 8

Side 10

Norsk posthistorie, les
på side 15

Medlemsmøte og årsmøte

lørdag 18. april 2015

Bjørn A. Schøyen :
Med Londonutgaven
på kryss og tvers

Høstens møter:

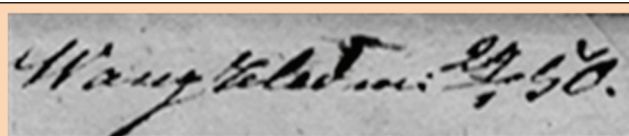
19. sept. og 21. nov. 2015

Møtene holdes i nye lokaler i
2. etasje, "Anton B." over

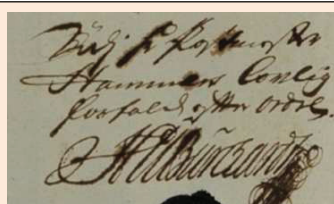
Kafé Asylet

Grønland 28, 0188 Oslo kl. 13.00
Mat og drikke: tradisjonelt opplegg

Side 2

Prefilateli fra Hedemarken, sidene 14 og 15

Underskrift på et
postkort fra
1724.

Gjenfinnes side 16

I dette nummer:

Noen linjer fra redaktøren	2
Dagens applaus	2
Søknad til	
Dr. Gelleins Minnefond	2
Lederens hjørne	3
Kilder til artikkel side 17-23	3
Styrets årsberetning 2014	4
Regnskap 2014/Budsjett 2015	5
Innkalling til årsmøte NPS	5
Referat fra møte 24. januar 2015	6
Trond Schumacher: Brev fra Thoten	8
Ragnvald C. Knudsen: Samle(r)historie er da vel også posthistorie?	8
Kjell Åge Johansen: Oslo Filatelistklubbs Bibliotek	9
Erling H. Solem: Et lite krigsbrev	10
"Tungt vann"	10
Egil H Thomassen: Postbåt-forlis (1)	11
Olav Dyresen: Litt om mitt samleområde	14
Sandra Poole: Trondhjems bypost – en engelsk og en tysk forbindelse	15
Oddbjørn Salte: Dyddykk i arkivet Finnmarksposten 1724	16
Trond Schumacher: postgårder og postbønder i Gudbrandsdalen, del 2	17
Viktige venner av NPS	24

Budstikka

utkommer i 2015 med fire nummer
og sendes til medlemmene i NPS.

Ettertrykk tillatt etter avtale for originalstoff.
(Men ikke stoff merket med ©).

Ansvarlig redaktør:

Per Erik Knudsen

Ullern allé 123, 0381 OSLO

Tlf.: 0047 2250 1349

E-post: budstikka@posthistorisk.no
per.erik.knudsen@gmail.no

Norsk Posthistorisk Selskap

Adr.: Postboks 4369, Nydalen

0402 OSLO, Bankgiro: 0540 08 40395

Hjemmeside: www.posthistorisk.no

Leder: Trond Schumacher

Holmendammen Terrasse 22, 0773 OSLO

E-post: trond@schumacher.no

Nestleder: Øivind Rojahn Karlsen

Maries vei 12, 3610 KONGSBERG

E-post: oivindr@online.no

Sekretær: Arvid Løhre,

Lurudveien 28 K,

2020 SKEDSMOKORSET

E-post: arvid@online.no

Kasserer: Gunnar Melbøe

Betzy Kjeldsbergs vei 26 E, 0486 OSLO

E-post: gmelboee@online.no

Styremedlem: Henning J. Mathiassen

Revefaret 69, 3033 DRAMMEN

E-post: henning.j.mathiassen@ebnett.no

Varamedlemmer:

Arne Thune-Larsen

Melumveien 7, 0751 OSLO

E-post: arne1@gmail.no

Knut Arveng

Baglerfaret 4, 0677 Oslo

E-post: knut.arveng@gmail.no

Noen linjer fra redaktøren:

Det er også gjenbruk at Budstikkas viktige artikler etter hvert vil kunne leses på hjemmesiden vår. Det vil snart bli laget et index til bladet, slik at det blir enklere å finne frem til godt gammelt stoff.

En mer konkret form for gjenbruk er når det på spontanauksjoner på NPS medlemsmøter blir omsatt bøker, brev, dokumenter fra et medlem til et annet. Om dette kan vi lese i møtereferatene. Også i dette nummer. Noe blir billig, noe dyrt. Det viktige er at materialet skifter hender, til et annet medlem som kan gjenbruke det. Som ved alle andre auksjoner, kan flere interesserte bringe tilslagsprisen høyt. Spesielt hyggelig er det når tidligere eier har donert objektet til NPS. Som det vil fremgå av regnskapet fra 2014 på side 5, kan donasjonsobjekter være en viktig inntektskilde for selskapet. Regnskap og årsberetning står i Budstikka for å leses. Det er i alle fall ikke "fyllstoff".

Per Erik

Med jevne mellomrom blåser filatelistene, frimerkesamlerne og posthistorikerne i Østfold i posthornet og maner oss andre til å delta på utstillinger. Og om vi ikke stiller ut, er vi velkomne til å besøke utstillingene, okke som. I 2013 var det nasjonal utstilling i Fredrikstad; nå i februar regional i Halden. Redaktøren er fullt klar over at det er entusiaster også andre steder i landet vårt. Det virker nok bare som det er i Østfold at alt skjer. En av ildsjelene i Halden heter *Per Kindem*. Han sier hver gang at det er den siste. Hva kan det skyldes at jeg ikke tror på det? Jeg håper hver gang at han angret seg – og det har han hittil gjort.

Regionale utstillinger er nødvendige for oss som måtte ønske å vise frem noe av det vi bruker fritiden til. De kan gi oss rett til å stille ut på andre nivåer. Men først og fremst gir disse utstillingene oss mulighet til å snakke om det vi interesserer oss for; vise det frem for andre enn dem vi treffer på medlemsmøter på hjemmeplan. En gang i fremtiden blir utstillinger kanskje bare mulig virtuelt. Skrekk og gru, hvis det *bare* blir slik. Inntil videre setter jeg min lit til entusiaster land og strand rundt, også i Østfold.

Dr. Per Gelleins Minnefond, - søknadsfrist for tildelinger i 2015: 7.april 2015.

Norsk Posthistorisk Selskap forvalter et fond som har til formål å støtte publikasjon av norsk posthistorie. Avkastningen av fondet skal utdeles i forbindelse med Norsk Posthistorisk Selskaps årsmøter, i år vil det si den 18. april 2015.

Ved tildeling skal medlemmer av Norsk Posthistorisk Selskap eller publikasjoner som utgis av Selskapet være fortrinnsberettiget, men det er ikke et krav. Er du ikke medlem, kan du dermed likevel søke.

Tildelinger fra Dr. Per Gelleins Minnefond skal fortrinnsvis skje – "til publikasjon av artikler og skrifter som vedrører norsk posthistorie, eller til spesielle forskningsformål innen norsk posthistorie."

Dermed favner statuttene ganske vidt, og alle søknader vil bli grundig vurdert.

Send søknaden til Norsk Posthistorisk Selskap, Postboks 4369 Nydalen, 0402 OSLO, eller direkte pr. e-post til et av fondsstyrets medlemmer:

Trond Schumacher (fondsstyrets formann): trond@schumacher.no Arvid Løhre (sekretær): arvid@online.no
Ivar Sundsbø: IV-SU@online.no

Siste nummer av NFT (2015:1) var et sjeldent lesverdig bidrag til vår tids frimerkepresse. Her ble presentert friske meninger om hva som bør forventes av en frimerkekunstner og av postverket hva gjelder god frimerkekunst og også nytt stoff om Disney-frimerker, polarobjekter og Arendal Bypost. Dette fanget selvfølgelig min interesse.

Lederens hjørne

Men størst interesse denne gang vakte likevel temaene om **(Frimerke)Rikets tilstand fra en av de små gutta utenfor den indre sirkel**, som opp gjennom årene hadde slitt med å få bidra med nye opplysninger til frimerkepressen, og det frimodige bidraget på hele 7 tettpakkede sider fra ett av våre medlemmer om **'min verste frimerke-opplevelse'**, som utstiller på Nordia 2014. Det siste innlegget var fremført på en måte som mange kjenner seg igjen i og som ikke bare kan avskrives som uberettiget kritikk p.g.a. enorm skuffelse og frustrasjon der og da.

Vårt medlem er en av dem som har deltatt på utstillinger gjennom en årrekke. Han er en som ønsker å konkurrere, en som satser i håp om å vinne. En som har brukt mer enn 10 årsinntekter og mer enn 1 års arbeid med ombygging, tilrettelegging, forskning og montering for å bli best.

"I mine øyne er det likevel ikke lommeboken jeg stiller ut. Det er sjelen min". Veiledning, eller snarere villedning fra enkeltdommere, nasjonalt og internasjonalt, resulterte i mange (dyre) nyinnkjøp og sene kvelder og netter med remontering av samlingen i håp om å oppnå flere poeng fra dommerne. Det ga ingen uttelling.

Dette er ikke noe vårt frittalende medlem er alene om å ha opplevd. Å få 'vondfølelsen' som følge av en vilkårlig og urettferdig bedømming, gjør vondt, - av og til veldig vondt! **"Og her er vi ved sakens kjerne"**, for å sitere vårt ganske så 'oppgitte' medlem: **"At når bedømmingen oppleves som urettferdig og vilkårlig, så mister folk etter hvert interessen for å stille ut. Og det er vel ikke dit man vil?"**

Svaret her er opplagt: det er ikke dit vi vil. Og mye kan gjøres. Men før jeg gir meg i kast med å kommentere litt rundt noe av det jeg mener kan og bør gjøres, vil jeg trekke fram en annen kategori av utstillere:

De som ikke hadde noen stemme i innlegget i NFT, nemlig de - som med hånden på hjertet - hevder at de stiller ut for publikum og ikke for dommerne og følgelig gir 'blaffen' i dommernes poenggivning.

De morer seg, ifølge dem selv, med å konstatere at bedømmingen av deres utstillingssamlinger er høyst variabel fra utstilling til utstilling, og av og til helt vilkårlig og uforståelig. Alt avhenger av dommerteamet og deres kjennskap til temaet. Dette er en kategori av utstillere som gjerne presenterer samlingen uendret fra gang til gang og som ikke legger mye vekt på endringer og remonteringer som følge av dommernes råd.

I mine øyne er den ene eller den andre måten å stille ut på verken bedre eller verre. Personlig tror jeg at alle som stiller ut og bedømmes for premiering, uansett målgruppe (publikum eller dommere) og innstilling (topp-filatelister eller hjemsteds-filatelister(?)), har forventninger om en rettferdig bedømmelse basert på egen innsats og dommernes kunnskaper og evner. Dersom ikke bedømmelsen, subjektivt (av utstiller) eller objektivt (av dommere og oss andre), oppleves som rettferdig, oppnås ingen godfølelse hos noen.

Å skyld på dommerne, som det forøvrig er alt for få av her i landet, når godfølelsen uteblir, er selvfølgelig alt for enkelt. Dommere dømmer utfra kunnskaper og evne til å se. Alt som kan bidra til en kompetanseheving blant dommerne vil selvfølgelig være av det gode på veien fram mot en 'rettferdig bedømmelse'.

Dommerne praktiserer i dag et regelverk (for bedømming) som er 'lite gjennomsliktig' med store muligheter for vektlegging av 'subjektiviteter' fra dommernes side, noe som begrenser muligheten utstilleren har til 'å bli klok og forbedre prestasjonen' (les: kvaliteten på utstillingssamlingen) ved neste korsvei. Vårt medlems gjennomgang og refleksjoner rundt den

danske dommerprestasjonen ved bedømming av samlingen hans på Nordia 2014, illustrerer dette greit nok. Utstillerne må få en skriftlig redegjørelse fra hele dommerteamet av viktige punkter, med vekt på negative ting, som har bidratt til poenggivningen; ikke slik som nå i form av en uforpliktende gjennomgang av eksponatet med en av dommerne etter at dommen har falt.

Regelverket for krav og premiering av originalitet/kreativitet i utstillingssamlingen må gjøres klarere og mer eksplisitt innenfor de ulike utstillings-kategorier og -nivåer (lokale, regionale, nasjonale, nordiske og internasjonale utstillinger). Slik det er nå, skapes det alt for mange uforståelige avgjørelser og frustrasjoner. Her må noen ta tak; både hjemme (nasjonalt) og ute (internasjonalt).

Når dette gjøres, er det godt å vite at NPS har et ydmykt dommerkorps som ser sine begrensninger og evner å innrømme feil som måtte være begått. Dette går fram av en trykt "Beklagelse" i samme nummeret av NFT hvor dette viktige temaet 'luftes ut'. Dette gjelder ikke skillings-eksponatet til vårt medlem men et annet eksponat i samme utstillingsklasse Utstillingens team-leder og formann i juryen for Nordia 2014, som begge er æresmedlemmer i selskapet vårt, går ut og beklager 'bortdømmingen' av ett av eksponatene som hadde fortjent en høyere poengsum/utmerkelse ved denne korsvei. Det lover bra for fortsetningen.

Med vennlig hilsen *Trond*

Kilder til Trond Schumachers artikkel i Budstikka, nr. 4/2014, side 21-23 og nr. 1 /2015, side 17-23:

- ¹ Snorre Sturlasons kongesagaer.
- ² Stattholderarkivet DX, pk. 32. Riksarkivet.
- ³ Kgl. forordning av 9. august 1650;
- ⁴ Kgl. forordning av 30. november 1653;
- ⁵ Kgl. forordning av 25. desember 1694;
- ⁶ Kgl. forordning av 18. november 1665;
- ⁷ Kgl. forordning av 18. mai 1666;
- ⁸ Jørgensen, Jørgen: *Jorde-bog, og Inquisition, som er holdt over Hans Kongl. Majst. Postbønder herudi Riget In Anno 1689*, av 28. desember 1689; Ny Kongl. Saml. Fol. Nr. 457. - Diplomsamlingen. No. Saml. Avd. 2, fasc. 11 (pr 6), Riksarkivet.
- ⁹ Danske kanselli. Norske innlegg no. 32. 1674. Riksarkivet.
- ¹⁰ Generalpostamtet. Pakkesaker 30. 1720-38.
- ¹¹ Kleiven, Ivar. 1923. Samferdsleveigjer og samferdsle i Gudbrandsdalen til ymse tider og lite um bygnings-skikke. DNTs Årbok 1923: 1-9.
- ¹² Kommanderende General I, C Innkomne skrivelser, pk. nr. 57. Riksarkivet.
- ¹³ Generalpostamtets pakkesaker 25. 1752-1754.
- ¹⁴ Berrum, H. Norges posthistorie 1647-1814. (1902-06.)
- ¹⁵ Nissen, Kristian. 1923. Kongefærden over Dovre i 1733. Litt tekst til Aarbokens Omslagsbillede. DNTs Årbok 1923; 185-187.
- ¹⁶ Backer, Thomas: Kongeveien. DNTs årbok 1952: 30-41.
- ¹⁷ Generalpostamtet. Pakkesaker 42. 1799-1805.
- ¹⁸ Generalpostamtet. Pakkesaker 29. 1720-1723.
- ¹⁹ Johannessen, F. E. Alltid underveis. Postverkets historie gjennom 350 år. Bind 1: 1647-1920. (Oslo 1996)
- ²⁰ Generalpostamtet. Pakkesaker 3. Haxthausens pro memoria 28.8.1794.
- ²¹ Generalpostamtet. Pakkesaker 39. 1803-1805.
- ²² Generalpostamtets Pakkesaker 36. 1813-14,
- ²³ Brekke, O.: *Posten i Dovre. Dovrebygde 1990: 14-27.*
- ³⁻⁷ i Paus, H. *Gamle Kongelige Forordninger for Kongeriget Norge. Bd. 3. København 1751.*

Samtlige Generalpostamtets pakkesaker er i Riksarkivet.

ÅRSMELDING FOR Organisasjonsnummer: 992 484 969 NORSK POSTHISTORISK SELSKAP 2014

Styret i NPS har i 2014 (etter årsmøtet) bestått av Trond Schumacher (leder), Øivind Rojahn Karlsen (nestleder), Gunnar Melbøe (kasserer), Arvid Løhre (sekretær), Henning J. Mathiassen (styremedlem) og Arne Thune-Larsen og Knut Arvang (varamedlemmer). Henning J. Mathiassen har vært selskapets web-redaktør og Per Erik Knudsen har vært redaktør av Budstikka.

Valgt revisor Peer-Christian Ånensen døde 4. juli 2014. Etter forslag fra valgkomitéen og vedtak i styret, 15. november 2014, ble Inge Johansen valgt som ny revisor fram til årsmøtet i 2015.

MØTER

I 2014 er avholdt 4 medlemsmøter, 4 styremøter, og 1 åpent møte. Mellom styremøtene holder styret kontakten pr. e-post.

- Medlemsmøte 25. januar 2014. Møtets hovedpost var: «Send meg eit brev frå Hardanger» ved Arne Eriksen.
- Årsmøte og medlemsmøte 29. mars 2014. Hovedpost på medlemsmøtet etter årsmøtet var: «Dykk i arkivet – arkivstudier og Jens Schanche» ved Oddbjørn Salte.
- Medlemsmøte 20. september 2014. Møtets hovedpost var: «Hva skjedde i 1914?» ved Knut Arvang.
- Medlemsmøte 15. november 2014. Møtets hovedpost var: «Hvordan lage et eksponat om jubileumsåret 1914» ved Finn Aune.
- Åpent foredrag under utstillingen NORDIA 2014 i Lillestrøm, 22. november 2014: «Hvorfor samle posthistorie» ved Trond Schumacher.

De ordinære møtene er blitt avholdt i Kafé Asylet, Grønland 28 i Oslo, i lokalet «Anton B».

MEDLEMMER

Ved årsskiftet hadde NPS 158 ordinære medlemmer, 5 innbudte og 6 æresmedlemmer. Selskapet fikk 2 nye betalende medlemmer i 2014. Æresmedlemmer er: Harry Snarvold, Tore Gjelsvik, Arne Thune-Larsen, Olga Ellis, Ivar Sundsbø og Wilfred Wasenden.

UTSTILLINGER OG DOMMERAKTIVITETER

Medlemmer av NPS har i 2014 deltatt og høstet heder og ære ved utstillinger på alle nivåer; ved den internasjonale utstillingen *Salon Planète Timbres 2014* i Paris, på den nordiske utstillingen *Nordia 2014*, på den nasjonale danske frimerkeutstillingen *Sydfrimex 2014* i Eskilstrup og ved den regionale utstillingen *Skagerak 14* i Arendal.

Årgang 2013 av NPS' medlemsblad «Budstikka» deltok i litteraturklassen på Nordia 2014, og oppnådde utmerkelsen vermeil medalje.

Medlemmer har også hatt dommeroppdrag ved *Nordia 2014* og *Skagerak 14*.

ØKONOMI

Selskapets økonomi er god. Styret har besluttet å styrke dr. Per Gelleins minnefond med kr. 10.000.

DR. PER GELLEINS MINNEFOND

Dr. Per Gelleins Minnefond er opprettet ved en gave fra fru Laura Gellein den 17.11.1984 på kr 100.000. Fondet er i 2005 og 2013 styrket med gaver fra tre av våre medlemmer på til sammen kr 66.500.

I forbindelse med årsmøtet i Norsk Posthistorisk Selskap, 29.3.2014, ble det utdelt kr 12.000 fra Dr. Per Gelleins Minnefond til fem prosjekter fordelt slik:

- 1) **Oddbjørn Salte**, kr 3.000,- til trykking av boka: «Jens Schanche / Rapporter om tilstanden i det Norske Postvæsen 1752-1754».
- 2) **Knut Glasø**, kr 2.000,- til utgivelse av bok om T(h)rondhjems bypost.
- 3) **Stempelgruppen i Rogaland v/ Hallvard Slettebø**, kr 3.000,- til omkostninger og trykningsbilag for håndboka: «Poststemplene i Rogaland 1848-2014».
- 4) **Arne Eriksen**, kr 3.000,- til bokprosjektet: «Feltpostinspektøren – posten går i krigen» (arbeidstittel).
- 5) **Krigs- og Feltpostforeningen (KFF) v/ Bjørn Muggerud**, kr 1.000,- til utgivelse av en bok av Per-Christian Wallén med arbeidstitlen: «Soviet Censorship during WWII».

BUDSTIKKA

Budstikka utkom med fire utgaver i 2014. Styret er meget godt fornøyd med arbeidet vår redaktør Per Erik Knudsen gjør med layout og stoffvalg.

Hele seks av artiklene ble valgt ut til «Filatelistisk Årbok» i 2014.

HJEMMESIDEN

Hjemmesiden er fortsatt selskapets "raske" informasjonskanal og digitale arkiv. Alt innhold er åpent for alle interesserte. Selv om man ønsker et høyere aktivitetsnivå, har det kommet en del interessant stoff i 2014 – og det er planer for en videre utvikling i 2015 mht. muligheten for å vise samlinger og stoff fra eldre utgaver av Budstikka.

Kostnadene knyttet til hjemmesida vår er fortsatt svært lave, og de er helt uavhengige av hvor mye stoff som gjøres tilgjengelig, og hvor mye vi bruker hjemmesida. Vi har hele tiden bedt om bidrag fra våre medlemmer, men responsen har ikke vært stor. På samme måte som for Budstikka er vi avhengig av stoff kontinuerlig.

Vi har fått beskjed fra vår leverandør at det innføres et nytt verktøy i løpet av februar 2015, og dette gir selvsagt en mulighet til å friske opp utseendet på sida.

Vi takker alle som har bidratt i 2014, enten på møtene, i Budstikka eller på hjemmesiden "posthistorisk.no".

Styret i NPS, 24. januar 2015.

Valgkomitéens innstilling til årsmøtet 18. april 2015:

Gjenvalg på alle poster:

Leder (1 år): **Trond Schumacher**

2 styremedlemmer (2 år): **Øivind Rojahn Karlsen,**
Gunnar Melbøe

2 varamedlemmer (1 år): **Arne Thune-Larsen, Knut Arvang**
Gjenstående i styret: Henning J. Mathiassen, Arvid Løhre

Revisor (1 år): **Inge Johansen**

2 medlemmer av styret for **Dr Per Gelleins minnefond**
(i tillegg til leder av NPS) (1 år): **Ivar Sundsbø og Arvid Løhre**

Norsk Posthistorisk Selskap

	2014 Regnskap	2013 Regnskap	2014 Budsjett	2015 Budsjett
Kontingenter	71 550	54 180	60 000	70 000
Donasjonsauksjon	5 115	3 360	3 000	5 000
Annonser Budstikka	10 000	10 000	10 000	10 000
Andre inntekter	4 100	3 298	2 000	4 000
Renteinntekt	4 974	5 142	5 000	4 000
Sum Inntekter	95 739	75 980	80 000	93 000
Medlemsmøter				
bevertning, foredragsholdere	22 926	27 354	30 000	30 000
Budstikka - trykk og distribusjon	46 946	43 561	45 000	48 000
Utvikling/drift internettsider	1 229	1 229	2 000	2 000
Andre kostnader	2 977	2 368	3 000	3 000
Sum kostnader	74 078	74 512	80 000	83 000
Resultat	21 662	1 468	0	10 000

Eiendeler		
Bankinnskudd	223 328	201 666
Fordringer	0	0
Sum eiendeler	223 328	201 666
Gjeld og egenkapital		
Avsetning Gellein	10 000	0
Forskuddsbetalt kontingent	44 850	34 431
Egenkapital	168 478	167 235
Sum gjeld og egenkapital	223 328	201 666

Oslo, 31. januar 2015

Trond Schumacher (s)
Leder

Øivind Rojahn Karlsen (s)
Nestleder

Gunnar Melbøe (s)
Kasserer

Arvid Løhre (s)
Sekretær

Henning J. Mathiassen (s)
Styremedlem

Dr. Per Gelleins Minnefond

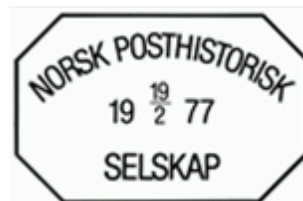
	2014 Regnskap	2013 Regnskap
Resultatregnskap		
Renteinntekt	3 104	3 196
Mottatte donasjoner	0	16 500
Utdelinger	-12 000	-9 000
Underskudd / Overskudd	-8 896	10 696
Eiendeler		
Bankinnskudd	121 067	129 963
Sum eiendeler	121 067	129 963
Grunnkapital (uangripelig)	100 000	100 000
Fri kapital	21 067	29 963
Fondets egenkapital pr. 31.12	121 067	129 963

Oslo, 31 januar 2015

Trond Schumacher (s)

Ivar Sundsbø (s)

Arvid Løhre (s)

INNKALLING TIL ÅRSMØTE I NORSK POSTHISTORISK SELSKAP

Lørdag 18. april 2015

kl. 1300 i "Anton B",
Kafé Asylet, Grønland 28,
0188 OSLO.

SAKSLISTE:

- Konstituering.**
 - Godkjennelse av innkalling.
 - Valg av dirigent og sekretær.
 - Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen.
- Styrets årsmelding.**
- Rapport fra Dr. Per Gelleins Minnefond.**
- Regnskap.**
- Fastsettelse av kontingent for 2015.**
- Budsjettforslag 2014.**
- Valg:**

Leder (1 år),
2 styremedlemmer (2 år),
2 varamedlemmer (1 år),
revisor (1 år),
2 styremedlemmer i Dr. Per Gelleins minnefond (i tillegg til leder av NPS) (1 år)
samt valgkomité.

(Valgkomiteens innstilling
i Budstikka nr. 1, side 4)

ORDINÆRT MEDLEMSMØTE m/foredrag etter årsmøtet.

**Bjørn A. Schøyen: Med
Londonutgaven på kryss og tvers**

Husk også å besøke NPS
hjemmeside:

www.posthistorisk.no

Nå i ny utgave!

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET 24. JANUAR 2015

Det ble i løpet av møtet sagt at det var 31 medlemmer til stede. Referenten foretok ingen opptelling, men konstaterte at 30 hadde skrevet seg inn i protokollen på slutten av dagen. Uansett, bra oppmøte! Trond Schumacher ønsket velkommen, og fastslo at det hadde vært en interessant periode siden sist. Og sist, det var julemøtet i november, rett før Nordia 2014.

Odd Arve Kvinneland, foredragsholderen, ble deretter ønsket velkommen. Han er medlem av Selskapet, og møtte for første gang.

Hovedpost

Kl. 13:32 ble ordet gitt til Odd Arve. Han takket for invitasjonen, og presenterte seg selv grundig på det første lysbildet. Han er frimerkesamler og utstiller, styremedlem i Norsk Filatelistforbund (med verv som visepresident), og redaktør av bladet til *Norsk Skipsposthistorisk Forening, Postlugaren*. Og alle som leser NFT, vet at han har funnet seg en mengde spesielle samleområder. Som frimerkesamler er han nemlig også produktiv som skribent, og deler villig sin kunnskap med oss andre.

Dagens hovedpost hadde som tema: **Kystpostruten Kristiania – Bergen**. De som også er medlem av Norsk Skipsposthistorisk Forening, vet at foreningen utga et særtrykk i desember 2011: **Artikkelsamling om skipspost: Kysten Oslo – Bergen**. Men det er alltid noe nytt å lære for alle, og Odd Arve ba om tilbakemeldinger hvis noen i forsamlingen satt på informasjon *han* ikke hadde.

Han startet med å presentere forhistorien til ruten og de første skipene. Både **D/S Oscar** fra 1828 og **D/S Constitutionen** fra 1830 hører med blant disse. Fra 1860 innstilte Staten sin fart på strekningen, og private rederier fikk postkontrakt. Postekspedisjon ble det etablert før 1859. Nøyaktig årstall er visst litt usikkert, men på strekningen Christiania – Christiansand var det i følge sirkulærene opprettet postekspedisjon fra februar 1856.

Møtet er ikke begynt her, men medlemmer benytter tiden godt til å bytte viten om posthistorie(r). Det kan synes som et medlem er sluknet av kjedsommelighet. Men tvert imot: her studeres et interessant postalt objekt (=brev) med lupe. Kanskje skiftet det eier kort etter?

Fra 1875 gikk sentrale rederier inn i samarbeid om ruten, og fra 1879 var det forbindelse tre ganger i uken hver vei. I 1887 ble det avganger seks ganger i uken hver vei. Men jernbaneutbyggingen pågikk, og i 1895 ble det åpnet jernbane fram til Brevik. Da gikk mye av posten over på jernbanen, og videre med en ny postekspedisjon på ruten Brevik – Kristiansand.

Postekspedisjonen overlevde navneskiftet til **Oslo – Bergen** i 1925, men på slutten var det stadig innskrenkninger fram til nedleggelsen, 10. november 1935.

Innenfor de tilmålte tre kvarter kom foredragsholderen også innpå hvordan en postsending med ekspedisjonenes forskjellige stempler kan knyttes til et spesielt skip. Da må brevet eller postkortet være datert slik at en ser hvor det er sendt fra, og man må ha rutetabellen. Deretter må dette kobles til en lokalavis, for å se hvilket skip som skulle være på det stedet i følge ruten på den antatte ankomstdagen. Til slutt må det sjekkes i samme avis, 1 eller 2 dager etter, om det forekom avvik eller forsinkelser.

Det var som vanlig litt spørsmål og kommentarer til hovedposten, og Odd Arve benyttet selvfølgelig anledningen til å reklamere for Norsk Skipsposthistorisk Forening. Han hadde med seg foreningens særtrykk, som også har mottatt støtte fra Gelleins minnefond. Nå fikk vi litt tilbake ved at foredragsholderen bidro til donasjonsauksjonen. Odd Arve fikk velfortjent applaus og en flyvennlig påskjønnelse, langveisfarende som han var.

Matpause

Så var det igjen tid for lapskaus, kjøp av drikkevarer fra baren, og i behørig rekkefølge de skålene som vi utbringer. (Her viser jeg til referatet fra julemøtet. Vi lå henholdsvis 5, 7 og 6 minutter foran i tid.) Kort tid etter at en ærverdig institusjon fra 1647 hadde blitt hedret, var det tid for:

Medlemmenes 5-minutter

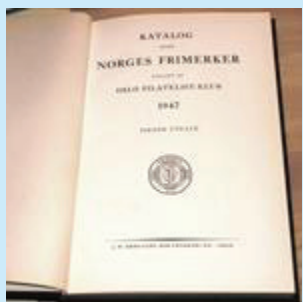
- **Forslag på nye medlemmer.** Det forelå denne gang to forslag som begge ble referert av Trond: **Per Kristian Ness, Oslo**, foreslått av **Finn Aune** og støttet av **Svein Arne Hansen**. Kandidaten er en ressursperson, som over flere år har bygget opp Norges beste samling innenfor Skilling Oscar, og planlegger et utstillingseksponat av samlingen med posthistorisk tilsnitt. **Åge Brudeseth, Hakadal**, foreslått av **Bjørn Eirik Rasmussen** og støttet av **Carl Gøran Scheve**. Kandidaten er aktiv håndboksforfatter. Han samler 1909-utgaven, samt portosatser og stempler i samme periode.
- **Henning Mathiassen** minnet om at vi kunne regne med at vår hjemmeside vil kunne være ute av drift en periode (antakelig i februar). Og han reklamerte for messe med auksjon i Drammen på den nærmeste søndagen, 25. januar.
- **Knut Arvang** kunne opplyse at **Krigs- og feltpostforeningen** hadde utgitt en «årgavebok» til sine medlemmer i 2014. Boka handlet om postsensur i Russland under krigen: «*Soviet Postal Censorship during World War II*», med **Per-Christian Wallén** som forfatter. Knut hadde med seg eksemplarer til salg for kr. 200. Boka ble anbefalt av Trond, som alt hadde lest den, sa han. (Referenten har bare lest forordet, men vet hvor den står i bokhylla når han trenger den til oppslag.)
- **Fredrik Schreuder** reklamerte også denne gangen for arrangementet i regi av **Norsk Olympisk Samlerforening** på Schafteflokken den 29. januar, der **Halvor Kleppen** skulle komme og presentere boka «*De kalde lekene*». På grunn av bevertningen, ba han om å få beskjed dersom noen i forsamlingen hadde tenkt seg ditt.

- **Arne Thune-Larsen** konstaterte at et vellykket Nordia 2014 var tilbaketrukket, og at påmelding til **Nordia 2015 i Täby** ved Stockholm til høsten, nå var aktuelt. Påmeldingsfrist 15. mars, flere opplysninger skulle komme i NFT nr. 1, 2015.
- **Ivar Sundsbø** kunne også informere om at Nordia 2014 var historie. – Han konstaterte videre at det hadde vært et løft, at mange av Selskapets medlemmer hadde vært involvert. Arrangørene hadde fått hyggelige tilbakemeldinger, ikke minst fra utlendingene.
- **Odd Arve Kvinnesland** reklamerte for en regional frimerkeutstilling i Mandal, 3.-4. oktober 2015. Informasjon om denne finnes nå på forbundets hjemmeside. Og som representant fra Forbundet, kunne Odd Arve kunne godt ønske seg et foredrag fra Norsk Posthistorisk Selskap på en slik regional utstilling.
- **Per Kindem** stilte illustrert spørsmål om dirigeringspaskrifter på brev til dampskipene «Turisten» og «Engebret Soot». I tillegg etterlyste han referanselitteratur på et svært perifert område, til bruk for dommerne ved «Haldenfil». Og som vanlig når man kommer med forespørsel i en slik kunnskapsrik forsamling, får man en eller annen tråd å nøste videre på.
- **Per Erik Knudsen** ønsket fortsatt flere medhjelpere til å fylle Budstikka. – «Det er ikke vanskeligere å skrive et innlegg, enn å lage en albumsider i samlingen», sa han.
- **Trond** benyttet anledningen til å framheve at 2013-årgangen til Budstikka hadde oppnådd vermeal på Nordia 2014. Juryformann Ivar Sundsbø kommenterte at det gode resultatet skyldtes at Budstikka inneholdt mye originalstoff, og ny forskning.
- **Bjørn Muggerud** solgte *NK Postal II* til OFK's medlemspris, kr. 300,-.

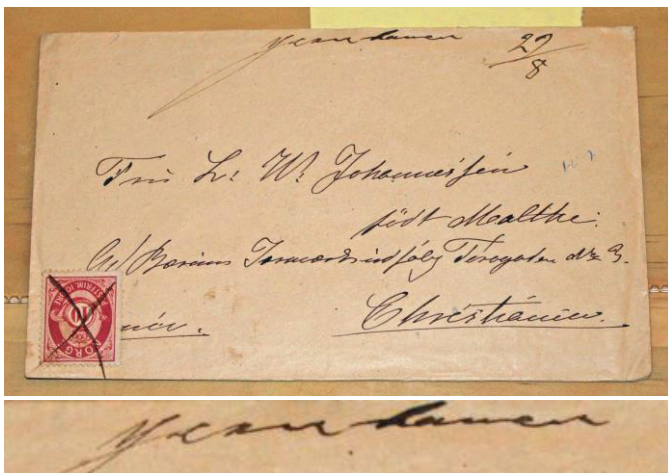
Spontanauksjon

Auksjonen var annonsert til klokka 15:40, og begynte omtrent da. Trond satt som auksjonarius og Øivind Rojahn Karlsen var bisitter. Ingen kanoner av noen donasjonsobjekter denne gang, men litt av hvert ble budt fram nå også.

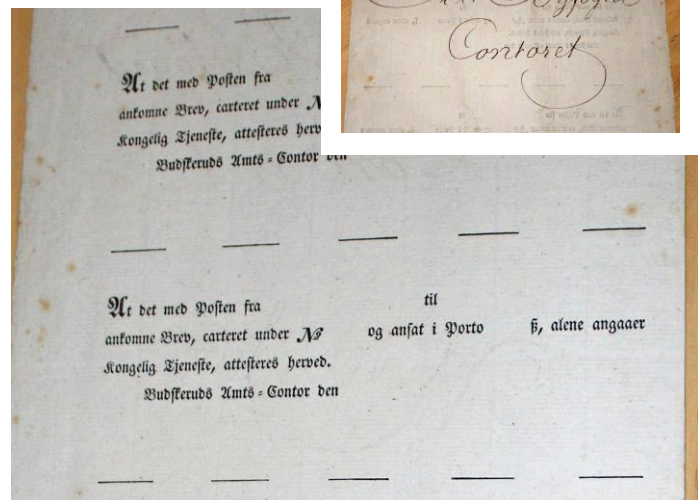
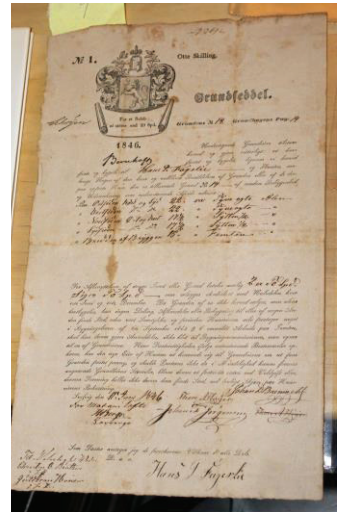
Gamle Norgeskataloger kan noen ganger være vanskelig å bli kvitt. Men eksemplarer innbundet med blanke sider beregnet til notater, visstnok i regi av Hannevig og andre i Vestfold, ble solgt uten problemer. En utgave gikk for 50 kr, 1947-utgaven gikk for 100 kr.

Innbundne gamle årganger av Nordisk Filateli har det tidligere vært skikkelig rift om, men både 1918 og 1919 gikk så vidt til et utrop på 50 kr pr bind. Noe som må være sent håndskrevet «Jernbanen», på et 10-øresbrev, gikk for 200 kr.

Fiskale objekter har vært i skuddet på spontanauksjonene, en Grundseddel på 8 skilling stemplet papir fra 1846 gikk for 50 kr. Neste objekt var det mer interesse for, og tilslaget ble 300 kr. Det er uansett billig, når man ser på hvilket potensiale objektet har i en posthistorisk samling. Det var et ark. På den ene siden var det sirlig skrevet på adresse: **Til Byfoged / Contoret**. Den andre siden besto av fem ubrukte og utfylte formularer, beregnet til og bli klippet av etter behov. Teksten sa: **At det med Posten fra ... til ... / ankomne Brev, carteret under No ... og ansat i Porto ... Sk., alene angaaer / Kongelig Tjeneste, attesteres herved. / Budskeruds Amts-Contor den ...**

Med andre ord var det utfylte portofrihetsattester, beregnet til bruk hos byfogdkontoret i Drammen. Når byfogdkontoret fikk inn et brev som var satt i porto, og de fant ut at dette kun angikk "kongelig tjeneste", kunne de levere en slik attest. Dermed kunne de slippe å betale portoen på brevet de hadde mottatt. I 1849 ble det som kjent innført nye forskrifter om portofrihet, attesteringen skulle fra det året stå på selve brevet, så disse formularene må være fra før de nye bestemmelsene kom.

Det siste objektet var 2 særtrykk fra Skipspostforeningen, donert av foredragsholderen. De gikk for 140 kr. Auksjonen slutt kl. 16:28.

Referent: *Arvid*

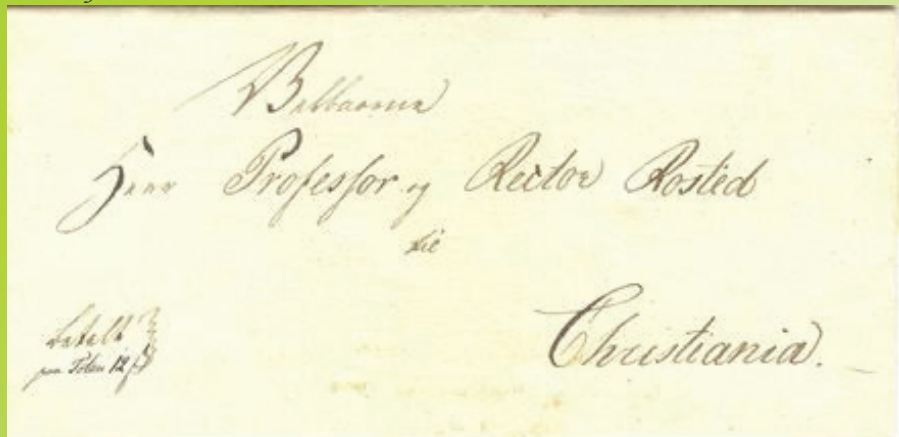
Dette brevet var ikke på auksjon. Men et miniatyrstempel på bruksbrev er god posthistorie. (Fra Leif Roger Størseths samling.)

Brev fra Thoten

til Professor og Rector Rosted i Christiania, datert 8 mai 1810

Welbaarne Herr Professor og Rector Rosted til Christiania.

betalt paa Toten 12 s (underveispo) anført i nedre venstre hjørne på brevet

Herr Professor og Rector Rosted,

I Følge Forordningen af 7de Nb. 1809 tager ieg mig den Frihed at anmode deres Welbaarenhed om at min Søn Christian Martin Eckhoff maate ved næste Skoleaars Begyndelse optages i Christiania cathedralskole. Denne min Søn er fød den 20de November 1792. Hans Moder var Hedeveg Bergh. Han har i Videnskaberne læst Kierulfs Geographie – med Brug af Karter. I Historien Galettis Lærebog og i Religionen Campes Ledtraad. Af Sprogene har han læst – i Latinen Broders Gramatik, lejet Cornelius, Jul. Cæsar de bello gallico et civili, alexandrino, africano et hispaniensi – samt 1-2 – og 6- Bog af Æneiden. I det Tydske lærer han at kunne oversætte lette Stykker paa dansk - Ligeledes i det Franske hvori er læst nogle Bøger af Telemageu og Eloge de Maurice Comte de Saxe par Thomas – tilligemed Professor Bruns Gramatik – Han blev i Aaret 1796 indpodet af naturlige Kopper, som slog godt an. –

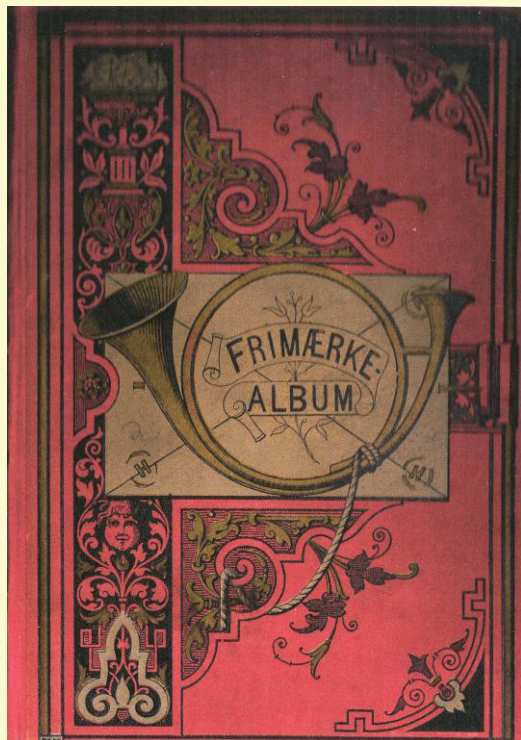
Rudstad paa Toten 8de Maji 1810,

E. F. Eckhoff, M Dr. og forhen Amtspophysicus i Christians Amt.

Helt tilbake til postveien mellom Christiania og Bergen ble etablert på 1600-tallet fantes det **en bipost fra Bjerke på Gran til Hof på Thoten**, som knyttet post fra Thoten til Bergensruta. Taksten for postforsendelse fra Thoten via bipostruten til Gran og videre i hovedruten til Christiania, var som vi ser 12 skilling i 1810.

Det hører også med til posthistorien at brevskriveren i dette tilfelle, **Herr dr. med. Ernst Fredrik Eckhoff** (1745 – 1825), som var av holstensk opprinnelse, kom til Norge som amtsfysikus i Christians amt (Oppland) i 1760-årene. Hans sønn, Christian Martin, som det i brevet til **rektor Jacob Rosted** (1750-1833) søkes om opptak for ved Christiania Katedralskole, synes utfra brevets innhold å være særdeles godt forberedt til videregående studier ved katedralskolen. Etter endt skolegang og studier i teologi, ble **Christian Martin Eckhoff** (1791–1871) sogneprest på Norderhov i Oppland.

Trond

Feilberg & Landmark ble grunnlagt som bokhandel i juni 1843. Første adresse var Kirkegaden 13, som nærmeste nabo til Christianias da største bokhandel, J.W. Cappelen, i nr. 15. **F&L** flyttet snart til Tollbodgaden og i 1861 til Kongensgade 16. Danskfødte Feilberg var en av stifterne av Den norske Boghandlerforening i 1851. Han var en aktiv organisasjonsmann. Firmaet drev som de andre store bokhandlerne, også forlagsvirksomhet. **F&L** ble størst som musikkforleggere. Konkursboet ble kjøpt av firmaet Jacob Dybwad som overlevde i ytterligere 100 år.

Samle(r)historie er da vel også posthistorie?

Til venstre vises perm og første side til et av de tidlige norske frimerkealbumene.

Albumet har ikke angitt noe trykningsår. Men frimerkene som er avbildet viser at det er utgitt tidligst i 1882. En innskrift om at det var en gave fra far i 1873 er definitivt av senere dato, noe som også ses av forsideillustrasjonen hvor NK 22 fra 1877 er avbildet. Øyvind Refsnes viser ikke slikt tidlig album i jubileumsboken han skrev for filatelistforbundet i 2006. Derimot viser han Fischers verdenskatalog fra 1877. Om dette albumet er det eldste norske – det får andre svare på. Norgesiden er revet ut, slik at mer nøyaktig tidsangivelse ikke er mulig. På den annen side, albumet er utgitt senest i 1886, et år da utgiveren gikk konkurs.

Permen er typisk for tiden og kan godt være en etterligning av utenlandske album på markedet.

Ragnvald C. Knudsen

Oslo Filatelistklubbs bibliotek presentert av Kjell Åge Johansen

OFKs bibliotek, like gammel som klubben, er blant verdens ledende filatelistiske bibliotek. Ved innkjøp av kataloger og monografier fra alle verdens hjørner vil det fortsatt være det. **Som medlem av Posthistorisk Selskap har du full tilgang til OFKs bibliotek.** Selskapets bibliotek ble i sin tid overført til OFK og betingelsen var at selskapets medlemmer kunne benytte dette.

En siste opptelling av innholdet viser at det har over 3100 monografier, 1400 innbundne tidsskriftfånger (fra 1874 til i dag) og over 1500 kataloger. Dette dekker tilnærmet alle land som har utgitt frimerker de siste 175 år. I tillegg har det 218 norske utstillingskataloger med en mengde spesialartikler om det meste innen norsk filateli, og inkludert utstillingskataloger fra de nordiske land er det 420 utstillingskataloger.

Oversikt over all litteratur som er registrert finner du på OFKs hjemmeside under fanen «Biblioteket». <http://www.oslofilatelistklubb.no> Oversikten er sortert pr. land, områder og alle undertitler du trenger for å finne den litteraturen du er interessert i for ditt område. Registreringen foregår fortløpende og fra tid til annen legges det ut ny oversikt på hjemmesiden, så den informasjonen du fant i går kan være endret i morgen.

På grunn av alder og tilstand er det ikke alt som kan lånes med hjem, men alt kan konsulteres i OFKs leserom. Klubben er i ferd med å kjøpe deler av et større filatelistisk bibliotek som inneholder en mengde litteratur om helsaker, men også mye posthistorie om enkeltland og områder. Følg med på oversikten på hjemmesiden!

Av nyheter kan nevnes:

Tester, Henry E. and Glenn F. Hansen: *Denmark's Numeral Cancellations 1852-1884*; The Scandinavian Philatelic Foundation, Thousand Oaks 1987

Skibsforbindelsen til Grønland 1781-1879; De grønlandske Posthistorikere, København 1988

Skibsforbindelsen til Grønland 1880-1908; De grønlandske Posthistorikere København 1986

Mesters Vig 1950-85 Bind 2; De grønlandske Posthistorikere, København 1989

Mesters Vig 1950-85 Bind 3; De grønlandske Posthistorikere, København 1989

Amerikaudgaven 1945-1949; De grønlandske Posthistorikere, København 1987

Cap Cort Adler; De grønlandske Posthistorikere, København

Varianter postfrimærker; De grønlandske Posthistorikere, København 1989

Fiset, Louis: *Detained, Interned, Incarcerated U.S. Enemy Noncombatant Mail in World War II*; The Collectors Club of Chicago, Chicago 2010

Guignard, Georges and Louis Vuille: *Les Etiquettes Postales Suisses 1876-1997*; Consilium Philatelia Helvetica, Bern 1998

Wyss, Arthur: *Post in der Schweiz - Ihre Geschichte durch 2000 Jahre, Die*; Hallwag Verlag, Bern 1987

Schäfer, Richard: *Handbuch Postgeschichten von Genf Anfänge bis 1854*; Histoire Postale de Geneve, Band VII Schrifteihe Schweizerische Postgeschichte; Just-Prephilately, Waldstetten 2006

Grünwald, Andreas: *Helvetische Republik 1798-1803 von , Band IV Schrifteihe Schweizerische Postgeschichte, Die*; Frödenberg 2001

Wyss-Niederer, Arthur: *Sankt Gotthard via Helvetica*; Edition Ovaphil SA, Lausanne 1979

Janssen, Leonard H.J.: *De Pariteit van munten in de Postgeschiedenis 1700-1875 Parity of Currencies in Postal History*; Uitgegeven door de auteur, 2001

Pedersen, Arne: *Kerteminde Posthistorie 1926-1996 med post til og fra Kerteminde og de underliggende postekspedisjoner & brevsamlingssteder*; Kerteminde 1997

Christensen, Sten and Sigurd Ringström: *Private local posts of Denmark Their postal history and philately, De Luxe Edition no. 85, The*; Trelleborg Philatelic Society, Trelleborg 1974

Garnier, Ingo von: *Katalog der Bahnpoststempel 1868 bis 1871*; Arbeitsgemeinschaft Norddeutscher Postbezirk e.V., 2004

Dreise, Wolfgang: *Postbeförderung auf Eisenbahnen zur Zeit des Norddeutschen Postbezirkes*; Arbeitsgemeinschaft Norddeutscher Postbezirk e.V., Hannover 1993

Langton, Noel J.: *Baile Atha Cliath (Dublin) Postal Handstamps 1922-1962, The*; O.M. Richards, Aberdeen 1963

Lancaster, K.E.: *Pictorial Stamps of Tasmania 1899-1912, The*; The Royal Philatelic Society of Victoria, Melbourne 1986

Fog, Asger: *Brønshøj Husum-Utterslev-Emdrups Posthistorie*; Brønshøj Museum, Brønshøj 1994

Schoenfeld, Hans: *Cancellations of Hong Kong The First 100 Years 1841-1941*; Grenzach-Wyhlen 1989

Textor, Wolfgang: *Ganzsachen der Volksrepublik China 1949-1997, Die*;

Forschungsgemeinschaft China-Philatelie e.V., Dannenberg 1999

Postage Stamps of New Zealand Volume I-IV, VI-VIII, The;

Har du aldri vært i biblioteket, sett av 2 timer en tirsdag og kom innom for en titt på litteratur fra ditt samleområde, du skal lete lenge i Norge for å finne tilsvarende utvalg!

OFKs bibliotek er også et av Global Philatelic Libraries

Dette startet som et samarbeid mellom

The Royal Philatelic Society London (RPSL) og The Union Catalogue i USA, et samarbeid mellom

American Philatelic Research Library og The Smithsonian Institute.

Hele ideen bak var å få dette ut som en nettbasert oversikt over filatelistisk litteratur som var tilgjengelig gjennom filatelistiske bibliotek.

Da OFK fikk forespørsel om å delta, var vi allerede i gang med å legge biblioteket inn på data. Vi benyttet Excel og det viste seg at det var samme program som Royal brukte. Utgangspunktet var dermed perfekt. Vi var derfor et av de første bibliotek uten for den engelsk-språklige verden som ble med.

I dag er det over 1 200 000 titler/ artikler registrert i systemet og dette utvides kontinuerlig. Mange titler gir selvsagt treff hos mange av de nå mer enn 25 tilsluttede bibliotekene, men også eksklusive treff. OFK har ting som ikke er registrert hos andre, selv med engelsk/tyisk tekst.

OFK er etter 3 år fremdeles eneste nordiske bibliotek i samarbeidet.

www.globalphilateliclibrary.org

Adresse:

Frydenlundgata 14
på St. Hanshaugen

Åpningstid:

1900-2100 tirsdager i sesongen

www.oslofilatelistklubb.no

Et lite krigsbrev presentert av Erling H. Solem.

Dette lille brevet er skrevet av en av min kones slektninger, Hans (Hasse) Fredrik Winsnes (1917-2002). Brevet er datert Trondheim men Hasse var slett ikke der 13. april eller på Melhus 16. april.

Hasse hadde 9. april gått på ski sørover fra Trondheim sammen med en venn. Om kvelden ankom de **Oppdal** med tog. Der meldte de seg som frivillige til **IR 12**. 10. april ble de sendt nordover til **Bjørset/Berkåk** for å minere broene. En tenkt forsvarslinje mot tyskere som ville komme fra Trondheim.

Hasse ble sersjant i kaptein **Berdahls** kompanistab. Kompaniet ble da tyskerne angrep fra Kvikne omdirigert og deltok som flankesikring i slaget i **Nåverdalen** i slutten av april. Tyskerne skjøt seg gjennom i løpet av et par dager og sikret seg kontrollen over riksveien mellom Oslo og Trondheim.

Etter dimittering kom han og andre NTH-studenter tilbake til Trondheim 14. mai. De hadde planlagt å dra inn i Sverige og slutte seg til styrkene i Nord-Norge, men oppga det. Ved NTH ble han aktivt med i det illegale arbeidet og måtte flykte til Sverige i 1943.

Brevet var et livstegn til foreldrene. Avsenderstedet var helt bevisst feilaktig. At han fikk sendt brevet videre nordover til **Melhus**, var også en slags krigslist. Han hadde jo ingen kunnskap om i hvilken grad post ble åpnet og lest av fienden.

(Forfatteren forberedte dette noen måneder før sin død.)

Trondheim, 13/4-40

Kjære mor og far.
Befinner meg som soldat i
troppene syd for Trondheim. Alt
vel.
Håper alt står bra til hjemme.
Har ikke hørt noe om hvorledes
det står til i Telemark.
Kan ikke opgi nogen adresse. Dere
skal få høre fra meg når det er an-
ledning til det.
Hvordan har Ragnar det tro?
Mange hilsener
fra Hasse

Sammenfoldet blyantskrevet
brev, forseglest og frankert med
2x NK 202, stemplet
MELHUS 16 IV 40
(Schweizer-stempel i bruk
1893-1943)

Ragnar, nevnt i brevet, var
Hasses tvillingbror som
studerte i Dresden. Han ble
alliert kurer og medvirket til å
bringe opplysninger om
atomprogrammet fra "Griffen"
via Sverige til de allierte.

Arvid Løhre har sendt inn spørsmål om Budstikka trengte fyllstoff og vedla dette sirkulæret: **"Kanskje Postverket ville være på den sikre siden? Ikke godt å si hva som kunne dukke opp av sabotører på Tysklandspakkene?"**

Budstikka er oppegående fordi vi får tilførsler av stoff. Og dette er både post-historie og "posthistorie". Helt klart var 1935 en tid hvor det ikke ble lagt restriksjoner fra myndigheters side når det gjaldt eksport av "tungtvann". Noen av oss husker ennå bruduljene etter at slikt vann ble eksportert til Israel. Men det var etter at man hadde funnet noe å bruke det til...

Ble det noen gang tatt opp om "tungtvann" kunne brukes til å vaske frimerker?

Cirkulære

fra

Poststyret.

Nr. 15.

13. mai.

1935.

I.

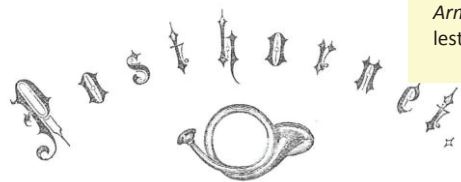
Jernbanepostgangen.

Som bilag til dette cirkulære følger:
«Oversikt over jernbanepostgangen fra 15. mai 1935».

II.

Pakker som inneholder «tungt vann».

Poststyret har på foranledning uttalt: Pakker med innhold «tungt vann» bør mottas til sending i posten bare på avsenderens vågnad. Pakkene og følgebrevene skal av avsenderen gis tydelig påtegning derom. (1087/1935 B.)

Organ for Postfunktionærernes Forening, Christiania.

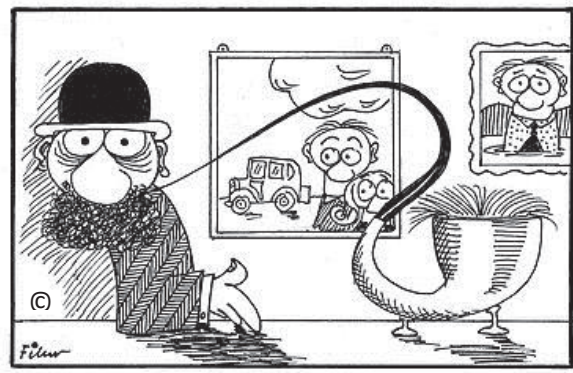
Arne Thune Larsen har fin-
lest bl.a. 1890-årgangen
av Posthornet.

Noen glimt
derfra
kommer i
senere nr. av
Budstikka.
Godt gjenbruk.

TRONDHEIM 2015
Nasjonal og regional
frimerkeutstilling
SCANDIC LERKENDAL
5. – 7. JUNI 2015

Den aldrende posthistorikers otium ?

DEN STØRSTE GLEDEN. «Min største glede nå, i min høye alder, er å uttale fremmedord feil.»

Året 1663 ble det opprettet en postforbindelse mellom Trondheim og Nord-Norge, teoretisk helt fram til Vardøhus. Postruta var ikke bare verdens lengste, en strekning på 1500 kilometer, men den var også en av de farligste. Det er vanskelig i vår tid å sette seg inn i hvordan det var å ferdes på sjøen den gang i åpne båter. Kysten var lang og værhard, fyrbelysning fantes ikke og posten skulle fram selv om det var storm og mørketid. Særlig var Vestfjorden, som strengt tatt ikke er en fjord, men et havområde, utsatt og uberegnelig. Her skjedde da også de fleste forlisene på Nord-Norge ruta.

Når vi i dag kan vi lese i bygde- og posthistoriske bøker: *«til tross enkelte forlis i båtpostens lange historie, er det forbausende at ulykkene ikke var flere»*, og når de offisielle bøkene om postens historie i Norge, med et enkelt unntak, ikke nevner forlis av de åpne postbåtene, så vitner det om mangel på kunnskap eller mangel på interesse for båtposten.

At forlisene ikke er blitt fortalt tidligere kan bero på flere årsaker. Et kommunikasjonsnett, slik vi kjenner det i våre dager, eksisterte ikke. Først ved midten av 1800-tallet kommer det noen små notiser i avisene om postbåt forlis.

Det var også tenkelig at de postale myndigheter ikke ønsket å gjøre forlis kjent, det kunne svekke tilliten til postbefordringen. En gjennomgang av postens offisielle kilder som kunngjøringer,

skrivelser, departementstidene, sirkulærer m.fl. viser at forlis svært sjelden ble nevnt.

Innberetninger om forlisene ligger gjemt i arkivene. Fram til 1907 har jeg funnet informasjon om mer enn 70 postbåt forlis eller nesten forlis hvor posten ble vannskadet. Tallet gjelder både for postruta til Nord-Norge og ved kryssing av fjordarmer for øvrig i landet.

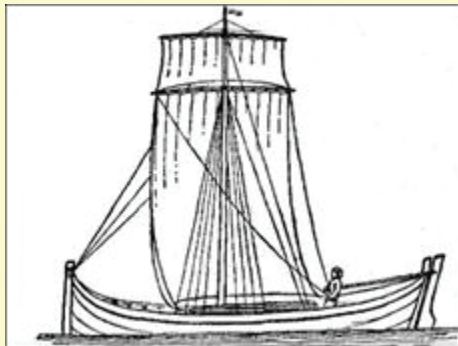
De menn som satte livet inn i postens tjeneste i åpne båter langs vår kyst har ennå ikke fått noe minneskrift. I denne artikkelserien vil det bli navngitt mer enn 80 menn som omkom i postens tjeneste. Men flere navn vil være gjemt i historiens arkiv.

1691 Helgeland

Så tidlig som i 1691 skrev fogden *Peder Lorentzen Angell* i Helgeland: *«Nu paa Nogle faa Aar, er til Søes med Postens førelse tvende Baade og Folck omkommen»*.

Kildene for forlis på 1600- og 1700-tallet er sparsomme. Men antallet postbefordringer nordover var også sparsomme, bare to ganger årlig. Mulighetene for forlis var derfor tilsvarende få. Offisielt ble antallet turer øket til seks ganger årlig fra 1743, men i realiteten ble det bare gjennomført tre eller fire turer. En ny bestemmelse i 1769 økte antallet postganger til Nord-Norge til hver sjettede uke, eller ni ganger årlig. Hver tur ble avertert i Trondhjemsavisene med frist for innlevering på postkontoret. Ved inngangen til et nytt år ble hele programmet for det kommende året avertert.

Ved opprettelsen av Nordland Postkontor i Terråk i 1804 ble postbefordringen på Nord-Norge ruta fastsatt til hver tredje uke, dvs. 17-18 ganger årlig. Dermed økte også farene og mulighetene for forlis.

Nordlandsbåt etter Encyklopedia Britannica 1911

Maschius's stikk fra 1674 viser Trondheim den gang postruta nordover ble opprettet.

1749 Tjeldsund, Ofoten

I likhet med de øvrige postrutene utnevnte amtmenn og sorenskrivere i 1665 postbønder i Nord-Norge for å føre, eller retttere sagt ro eller seile, posten nord- eller sørover til neste postgård. Det var en dårlig betalt plikt, lønna var en riksdaler årlig, og de umotiverte bøndene ga postførselen liten prioritet. Værforholdene spilte også en rolle, og uvær kunne føre til at det ble landligge i flere dager. Det kunne derfor gå måneder å få et brev fram til Vardøhus.

Det ble derfor igangsatt en ny ordning fra 1723. Posten skulle nå følges hele veien av en postfører (postekspres). Postbåtene var av nordlands- eller bindalstypen. De var vanligvis bemannet med to eller tre postbønder som roere, samt postekspresen som hadde ansvaret for postsekken.

På postruta mellom Bodø og Ervik fogdegård ved Harstad var Melsbø sammen med nabogårdene Rambø og Ramstad postgårder i Tjeldsund. De hadde ansvaret for strekningen nordover til Voldstad, sentralt beliggende i Tjeldsundet, og mot sør over Ofotfjorden til Skarstad på Ballangen. Den 3. juni 1749 druknet under postføring Anders Stensen Melsbø og Trond Einarsen Ramstad.

«Når vikingene la seg til ro for natten tjeldet de skipene sine. Det forteller at Tjeldsund var et viktig sted i leia langs kysten. – Tegning av Erik Werenskiöld.»

1771 Biri, Mjøsa

Postruta Christiania-Trondhjem gikk fra opprettelsen i 1647 på østsiden av Mjøsa. På vestsiden gikk det post fra Toten til Biri med bud bekostet av private og amtet. Dårlig veiforbindelse videre fra Biri til Fåberg gjorde at Trondhjemsposten to ganger ukentlig ble rodd over Mjøsa fra Skumsrud på Biri til Stein på Ringsaker. På Ringsaker kunne posten knyttes til Trondhjemsruta nordover.

Med en forbedret veiforbindelse opprettet postverket i 1823 ei ukentlig postrute på vestsiden mellom Land og Fåberg, og i 1835 ei bipostrute fra Østre Toten over Biri fram til Fåberg og det nyopprettede poståpneriet på Lillehammer.

I «Norske Intelligenssedler» for 4. juni 1772 forteller en innsender at postbudet for Biri forrige høst hadde druknet i Mjøsa, og hverken bud eller postsekk var blitt funnet til tross for ettersøkning. Med postsekken hadde innsenderen sendt et bancobrev med 83 Riksdaler. Han ba i avisen om at hvis sekken fløt opp og ble funnet, så måtte den leveres til oberstløytnant Krabbe på Skumsrud gård i Biri.

«Fra Mjøsen» – Gammelt håndkolort litografi

1786 Øst-Finnmark

Selv om den «*nordlandske post*» ble etablert i 1663, fikk ikke Finnmark en offentlig postgang før omkring 1690. Postruta gjennom dette amtet fra Alta til Vardøhus gikk sommerstid langs en værhard og utsatt kyst og om vinteren over land med kryssing av tre fjorder før den kom fram til Varangerfjorden og Vardøhus. Fra 1812 ble vinterruta lagt over Finnmarksvidda med reinskvss.

Storm over Vardøhus festning. Maleri av Peder Balke ca. 1865

Finnmark var den vanskeligste etappen på postruta fra Trondhjem til Vardø. En innføring i kirkeboka for Talvik i 1786 gir en illustre-rende beskrivelse av forholdene: «NB i Oct; omkom paa Søen, og ere icke fundne: Eric Jensen, Frue Kølðinges Dreng – 27 Aar, samt Lars Larsen Elvebakke 45, hvilken som paa en Post-Reyse i Øst-Finnmarken havde faaet forfrøsende Fødder –

NB: Bm: Lars Larsens Liig blev fundet ved Volstrand i Junie 87».

Lars Larsen kan ha vært den som i Finnmarks posthistorie kalles Lasse Lassesen. I postruta forfrøs denne postførereren føttene i januar 1783 under en snøstorm mellom Svartnes og Kiberg, og måtte amputere begge bena ved ankene. Stedet hvor han søkte ly for uværet fikk senere navnet «Lassebakken».

1794 Storfjorden, Sunnmøre

«Den Trondhjemske postvei» mellom Bergen, Molde og Trondhjem ble opprettet januar 1786 som ei ukentlig postrute. Det sentrale punktet på Sunnmøre var Ørskog, hvorfra det ble opprettet ei bipostrute til handelsstedet Borgensund, nær Ålesund. I utgangspunktet skulle posten føres over fjellet, men det var bratt og og veiløst, så posten måtte derfor de første årene sendes sjøveien

mellom Ørskog og Borgensund. Den ble fraktet en gang i uka av to menn i robåt.

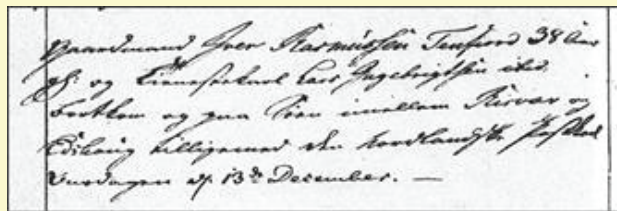
I instruks fra 1786 het det at posten fra Borgensund skulle befordres gjennom Nørvesundet og inn Ellingsøyfjorden til Dragsundet ved Solnør og videre inn Storfjorden til Ørskog. Det var gitt stramme tidsrammer for postførselen, men isforhold, havstrømmer, flo og fjære gjorde det mange ganger vanskelig å holde den tilmålte tiden. Det var derfor vanlig mot instruks å ro Storfjorden store deler av strekningen vinterstid. Storfjorden er en av Norges mektigste fjorder og går helt inn til Geiranger. Vinteren 1794 sank postbåten ved Flisneset i Storfjorden. Begge postbøndene omkom og posten forsvant. I kirkeboka for Borgund 1794 står det lakonisk: «2 omkom paa Søen».

Parti fra Sunnmøre – Gammelt litografi

1797 Ytre Namdal

Den 22. august 1797 avgikk postekspresen nordover fra Trondhjem. Etter sørgående retur fra fogdegården Ervik i Troms i slutten av oktober forliste båten 13. desember mellom gårdene Risvær og Edshaug i Ytre Namdal. Postekspresen hadde kort tid før forliset vært innom postgården Tenfjord og skiftet mannskap. Hverken mannskapet eller posten ble funnet etter forliset. Den etterfølgende rekonstruering av postkartene viste at det med postekspresen var sendt 47 brev, hvorav to var bancobrev som inneholdt henholdsvis 300 og 100 riksdaler. De 300 Rdr. var for innkjøp av materialer til den nye kirken på Vågan. Fra fogden Holmboe på Ervik gikk tapt årets regnskap til det Høykongelige Missions Collegium i København. For å oppmuntre til leting langs strendene ble det forslått for stiftsamtmann Grev Gerhard Moltke i Trondhjem å utlove en belønning på 50 riksdaler til den som fant den tapte postsekken.

De omkomne fra postgården Tenfjord ble innført i kirkeboka for Leka i Nærøy under «Ulykkelige hændelser: Gaardmann Iver Rasmussen Tenfjord, 39 Aar gl, og Tjenestedreng Lars Ingebrigtsen, ibid, bortkom og paa Søen imellom Risvær og Edshoug, tilligemed den Nordlandske Postkarl Onsdagen 13de December».

Iver Rasmussen hadde tatt over gården Tenfjord samme år. Han etterlot seg kone og fire mindreårige barn.

Den omkomne postekspresen, «den Nordlandske Postkarl», var Ingebrigt Helgesen Fuglem fra Overhalla. Den 2. februar 1798 bekjentgjorde hans gamle far skifte i «Trondhjemske Tidender». Av skiftet fremgikk det at sønnen på grunn av stormvær med påfølgende kantring hadde omkommet 13. desember året før. Han etterlot seg ikke annet enn sine klær og en mindre sum penger, og alt hadde gått tapt ved forliset.

Amtmannen i Nordland skrev 3. mars 1798 til Generalpostamtet i København og ba om at de tapte bancobrevene ble erstattet. Av hensyn til at «dette haarde og skræksomme Lands Indbyggere» måtte ha tillit til postens befordring, ba han om at Hans Kongelige Majestet allernådigst erstattet de pengene som var betrodde posten. Amtmannen var dansk.

1798 Hundvåg, Stavanger

Postruta mellom Stavanger og Bergen var, etter kongelig resolusjon av 13. mai 1785, blitt igangsatt fra 1786. Fra Stavanger ble posten som første etappe rodd over Byfjorden til øya Hundvåg. Derfra skulle den føres over Rennesøy og Finnøy til Jelsa og Sandeid. Det var mange øyer og fjordarmer som skulle forseres før posten kom fram til Bergen. Ruta ble da også benevnt «Kystpostruta». Dette forliset er fortalt av Oddbjørn Salte i NFT mai 2013, og gjenfortelles her kortfattet: Den 4. januar 1798 om ettermiddagen kantret postbåten like ved gården Østbøe og postbonden Ole Knudsen omkom.

Postkarlen Bernt Iversen reddet seg på hvelvet til båten drev inn til Hundvåglandet. Postveska forsvant ved forliset og ble ikke gjenfunnet til tross for ettersøkning. Postbonden Ole Knudsen Østbøe ble etter en tids sokning funnet og bisatt fra Stavanger Domkirke 3. februar. Han ble 43 år gammel.

1799 Gulen, Steinsvatnet

Kystpostruta mellom Stavanger og Bergen, som ble igangsatt fra 1786, ble videreført fra Bergen over Molde til Trondhjem, og på den strekningen benevnt «Den Trondhjemske postvei».

Ut fra Bergen gikk postveien over Eidsvåg fjellet og gjennom Åsane til Tellevik. Derfra ble den rodd over fjorden til Isdalstø på Lindås. Så ble posten ført i flere etapper på Lindås fram til postgården Fanebust og rodd over Fensfjorden til Postvågen på Gulen. Derfra ble posten enten rodd eller på vinterstid transportert på isen snarveien over Steinsvatnet til poståpneriet på Eide.

Den 13. april 1799 fikk postmesteren i Bergen melding fra kapellanen på Lindås om at den posten som var gått nordover den 10. april var forulykket mellom postgårdene Fanebust og Stene natten før, etter at posten var blitt ført over Fensfjorden. Postfolkene fra Fanebust var druknet i Steinvatnet, men det er uklart om det hadde skjedd med båt eller om de hadde gått gjennom råttene is.

Det ble sendt bud på postkarene på gårdene Stene og Eide, som skulle ha overtatt posten. De bega seg umiddelbart til Steinvatnet hvor det lyktes dem fra 14 favners dyp å få opp de druknede og posten med «*mange tusen daler som de hadde i skreppene sine*». Posten ble ført til Eivindvik prestegård, tørket og videresendt nordover. Postmester Thomsen i Bergen anbefalte i sin innberetning at de to postbøndene fra Stene og Eide ble gitt en passende belønning for sin innsats med berging av de omkomne og posten.

Johan Fredrik Eckersberg:
Fra ytre Hordaland

Mot Vestfjorden, Vågekallen i Lofoten. Ukjent kunstner.

Omkom paa Søn

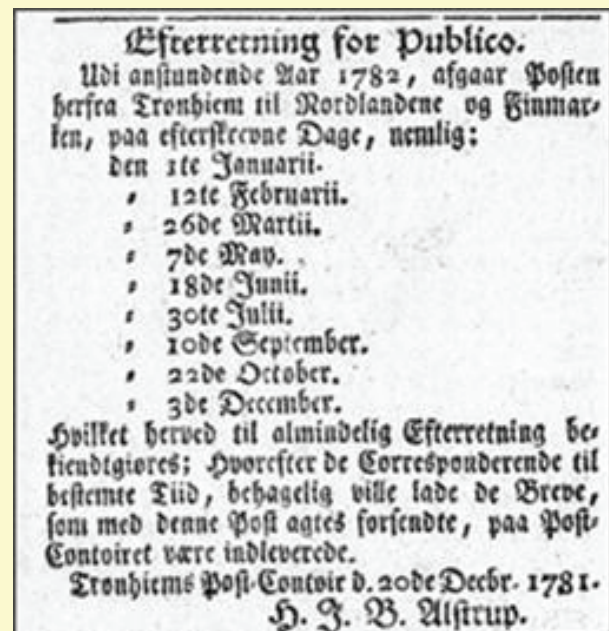
Den første norske kirkeboka er fra 1623. Fram mot 1700 begynte flere prester å føre kirkebøker, og fra 1700-tallet er det bevart kirkebøker fra de fleste prestegjeld. I bøkene fram mot midten av 1700-tallet ble de kirkelige handlinger ført inn samlet og kronologisk. Stort sett dreide det seg om dåp og trolovelse. Begravelser ble mer sporadisk innført. Prestene førte bare inn de som det ble «kastet jord på» og knapt nok det. Som i livet så i døden spilte den sosiale rangen en rolle. Fra midten av 1700-tallet ble de fleste kirkebøkene delt inn i dåp, trolovelse, vigsel og begravelse, og i 1812 kom det skjemabøker for disse handlingene. Før 1800 finnes det få innføringer av sognebarn som ikke ble begravet i hjemlig jord. Men så begynner prestene, etter påbud om å registrere alle dødsfall, å føre inn navn på de som «Omkom paa Søn». Enkelte prester varierte med «Omkom paa Havet». Med tiden kom også ulykkesstedet inn som: «Omkom paa Søn paa ferd til Lofoten».

Av de som «Omkom paa Søn» var flertallet fiskere. Eilert Sundt har beregnet at på midten av 1800-tallet druknet i snitt 900 personer årlig, de fleste i Nord-Norge. Særlig har lofotfisket på den værharde Vestfjorden krevd mange ofre.

Og når havet var høstet og fisken tørket eller saltet, så skulle den føres til Bergen på jekter. Jektefarten hadde lange tradisjoner og forlis er kjent langt tilbake i tid. I 1594 forliste eksempelvis 15 skip.

Totalt ble det anslått at mellom 300 og 600 mennesker gikk tapt i denne tragedien. Det omfattende tapet av menneskeliv skal ha vært på grunn av at mange nordlendinger tok med kvinner og barn når de reiste med frakt til Bergen. I årene 1692 og 1763 forliste henholdsvis 16 og 14 nordlandsjekter ved passering av Stadhavet.

Mot antallet druknede ved fiske og frakt kan antallet ved postførsel knapt regnes i prosent. Kirkebøkene skiller da heller ikke mellom de som «Omkom paa Søn». Da er kirkeboka for Leka i 1797 et bemerkelsesverdig unntak. Senere kan postfolk identifiseres i kirkebøkene ved krysskobling av kjent tidspunkt, sted og navn fra arkivene.

Programmet for året 1782 avertert i Trondhjems-avisene

Redaktøren har ved et par anledninger utfordret meg med å komme med noe stoff til budstikka. Og, i rettferdighetens navn, det har jeg full forståelse for.

Det naturlige er da naturligvis å skrive litt om mitt eget samleområde. Det har nok etter hvert sklidd litt ut, noe jeg antar at flere kan kjenne seg igjen i. Dog er mitt primære samleområde Posthistorie i Hedmark fra «tidenes morgen» og frem til og med 2-ringsstempler ble tatt i bruk. Litt avhengig av poststedene i Hedmark betyr det at det slutter ved 20mm og NK55.

Allerede ved etablering av postverket i 1647, og de første postruter mellom Christiania og Trondhjem var postforsendelse i gang i Hedmark. Mjøsa og jernbanen gjennom fylket gir også området er ganske omfattende utfordring. Her vil jeg begrense meg til min egen fødeby, Hamar, og vise noen eksemplarer fra egen samling.

I den første perioden var det ikke mange innbyggere i byen, så av naturlige årsaker er det et begrenset utvalgt av materiale til samlingen.

Antallår	1849	1850	1855	1860	1865	1870	1875
Hus	10	28	62	96	115	125	129
Innbyggere		500	1025	1632	1868	1912	2304

Det er dette som også gjør det spennende, man er en «ekte» samler. Det er ikke bare å løpe og kjøpe.

Perioden før Hamar ble etablert

Området var et sentralt sted for postbefordringen mellom Trondhjem og Christiania, og det hadde vært poståpneri i nærheten helt siden postverket startet i Norge.

I tiden før Hamar ble etablert som kjøpstad lå dette ved **Thorshaug gård**, som fortsatt ligger like ved Vang kirke litt utenfor byen. Brev sendt fra området kunne leveres inn der, og ble vanligvis påskrevet **Wang på Hedemarken**. Det er kjent en del innenlands forsendelser med denne påskriften

Wang på Hedemarken 24. 50.

Det er også kjent noen ytterst få brev med denne påskriften, sendt til utlandet.

Betalt brev til Danmark med påskrift «Wang på Hed(marken) 23. juni 1838.

Hamar ble etablert som kjøpstad

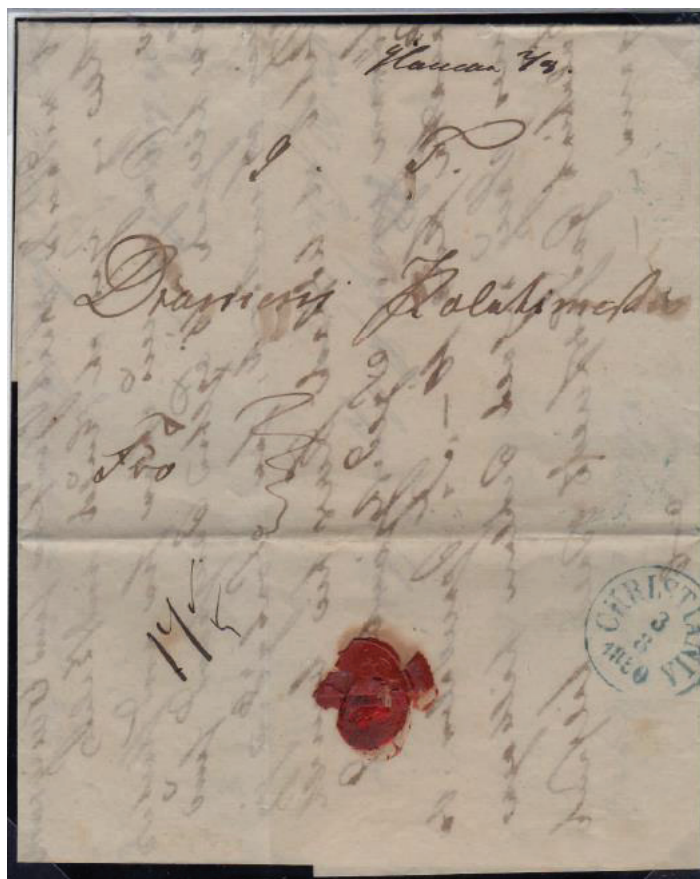
Etter en lengre utredning, og diskusjon om behov for en ny kjøpstad ved **Mjøsen** var fullført, endte det med at **Hamar** ble etablert, der hvor byen ligger i dag. Denne prosessen kan det skrives mye om, men velger å ikke ta med noe om det her.

Uansett, 21. Mars 1849 ble Hamars etablering som kjøpstad stadfestet av kongen, og regnes som dato for byens grunnlegging. Kort tid etter etableringen ble poståpneriet i Wang lagt ned, og flyttet til den nye kjøpstaden, og allerede 14. april året etter var det på plass i den nye byen.

Postkontoret ble etter hvert sentralt plassert i bybildet.

I perioden fra postkontoret var etablert og til bruk av poststempler ble innført, ble brev påskrevet Hamar.

Hamar håndskrevet på brev.

Brev med denne påskriften finnes fra perioden 14. april 1850 til ca. 1. november 1851. Jeg bruker ca., da det ikke er kjent når stemplet ble utlevert til postkontoret, bare når det ble sendt fra gravør. Det ble sendt fra gravøren 20. oktober 1851, og første kjente bruk er 1.11.1851 på et innenlands brev.

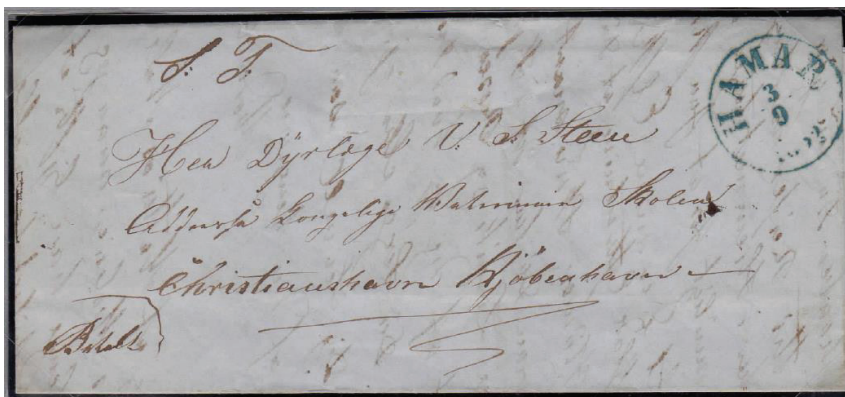
Første kjente bruk til utlandet er 10. november.

Prefrim til Sverige, stemplet 11.11.1851.

I perioden fra november og frem til innføring av frimerket i Norge i 1855, er det kjent mange innenlands brev stemplet Hamar, både portofrie, portobelagte og bancobrev. Stempelet var av gummi, og ble fort slitt. Gode avtrykk av stempelet er sjeldne å se.

Utenlands brev er det derimot ikke mange av. Ifølge Norgeskatalogen er kjent noen få til Sverige og 2 til Danmark. Andre destinasjoner er ikke kjent.

Prefrim til Danmark, stemplet 3.9.1852

Det er tidligere i Budstikka omtalt prefrimbrev fra Hamar til Danmark, og jeg har selv ett. Videre er jeg kjent med at andre også har, slik at det er nok kjent mer enn 2 til Danmark.

Mitt brev er Adressert til **Dyrlege V. S. Steen**, og det morsomme med dette brevet er at det er skrevet på **Torshaug** gård, og som dere husker er det gården hvor poståpneriet lå før det ble flyttet til Hamar.

Innholdet i brevet er lit informasjon hjemmefra til sønnen i København. En sekvens i brevet sier:

«Din Fader lader sig af Mattias Male i denne Tiden og for hans Malerier maa iea holde ham leie saa lenae han Giest at være.»

Mattias er nok Mattias Stoltenberg som levde i denne tiden av å reise rundt på Hedemarken og male portretter. Han var en kjent og dyktig maler og er også representert på Nasjonalgalleriet med flere bilder. Hvorfor nevner jeg så dette?

Jo, Gården er fortsatt i samme families eie, og muligens finnes det omtalte bilde fortsatt på gården. Det har jeg enda ikke gjort forsøk på å finne ut, men som du forstår – lysten er der.

Det er blant annet brev med innhold, som gjør lokal posthistorie så interessant og spennende. Min samling fortsetter med brev fra området, og nå med frimerker.

Mattias Stoltenberg

Samlingen har også utvidet seg til post på jernbane i og gjennom Hedmark i perioden, samt postbefordring på Mjøsa. Det får jeg komme tilbake til ved en annen anledning.

Olav D

Trondhjems Bypost – en engelsk og en tysk forbindelse av Sandra Poole.

Da **Christian F.M. Brækstad** i 1886-87 skulle ha en ny design for sine bypostmerker, kopierte han et britisk merke. Han "lånte" design fra **GB QV 2d rose**, trykt 1880 hos **De La Rue & Co.**

Det kunne vært en god historie i seg selv, men den slutter ikke der.

Jeg søker jevnlig etter skandinaviske bypostmerker på eBay; av og til dukker også tyske merker opp. Nylig ble jeg overrasket over å se et merke som syntes velkjent. Det viste seg å være utgitt av **Leipzig Courier Post** og trykt i boktrykk i 1893 av **Gustav Bertram**. Usedvanlig likt Brækstads merker fra 1880-tallet, bare 2-tall skiller.

Bortsett fra den sentrale delen er frimerkene for Norge og GB tilnærmet identiske. Men med det tyske merket på banen, noe som neppe kan være helt tilfeldig, en god fortsettelse.

Siffer i oval er ikke helt uvanlige, de er gjengangere som motiv både fra statspost og fra byposter i flere land. På disse aktuelle merkene synes den sentrale rammen å være den samme.

Det er imidlertid noen små differenser på merkene. Den mest åpenbare er at Brækstads merke har 33 "halvsirkler" rundt sirkelen og det tyske 36. De lodrette hvite båndene er bredere og har færre "topper". Men ellers er det meste, unntatt typen tall, kopiert etter beste evne.

Kopieringen har nok skjedd etter en annen verdi enn fargesvak 2 øre. Kanskje etter en mer fargerik valør som 4 øre eller 8 øre.

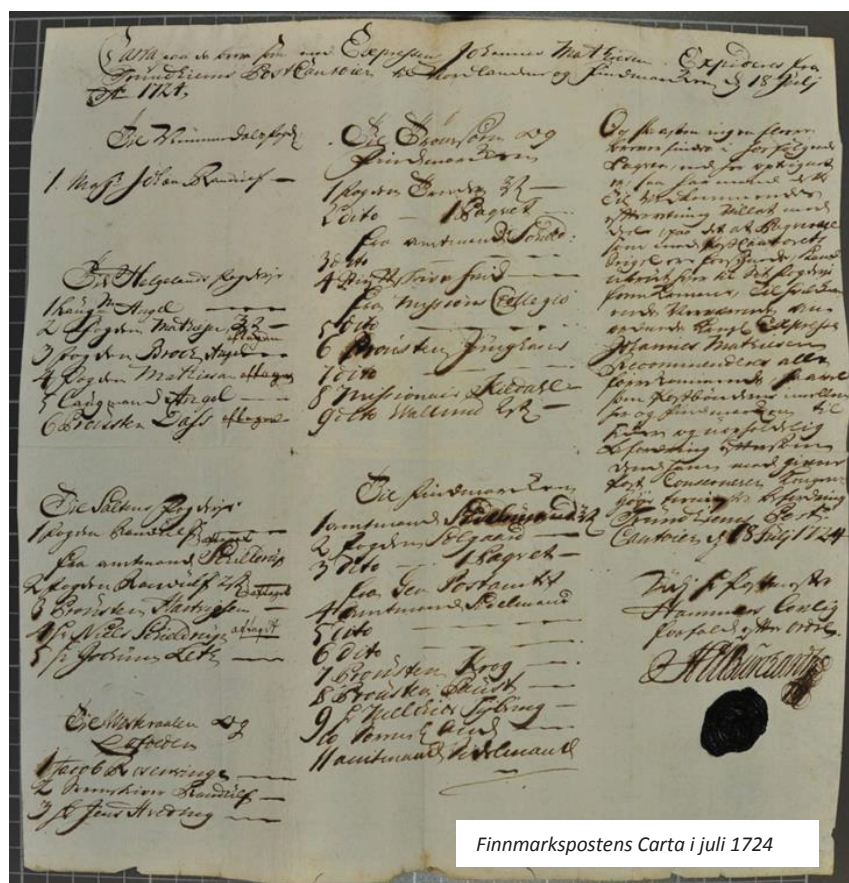
Uansett likheter og forskjeller, det ville være Interessant å vite hvorfor Leipzig Courier Post valgte nettopp Trondhjems Byposts merker som forbilde. Var dette den beste design fra tiden?

Den gang var rettighetsbeskyttelse ut over patentrettigheter svært begrenset. Kort sagt, alle "lånte" av alle. Et annet forhold som vi ofte glemmer i våre dager: Bypostmerker ble samlet på lik linje med andre frimerker. Spesielt stort var det tyske samlersmarkedet. Trondhjems Bypost levde godt også på sitt salg av frimerker til samlere og handleere i hele Europa, i tillegg til turister på besøk i Trondhjem.

Det er spennende å finne en forbindelse som jeg aldri har lest om. Sikkert godt kjent i samtiden – men føles nå som en ekstra bonus for en samler.

Mer kommer sikkert i Knut Glasøs bok !

Postgang til Finnmark er et kapittel for seg i det norske postsystemet. Ruta kom ikke i gang før i 1665, og da med to turer om sommeren. Vi har et langstrakt land, og ved Bodø er vi halvveis mellom Lindesnes og Nordkapp. Befolkningen i nord bodde spredt, og levde av fiske, reindrift og jordbruk. I den nordligste del av ruta var finnene sentrale til å føre postveska. Det var de som hadde den beste lokalkunnskap på vidda, og kunne føre posten over disse store distansene. Systemet med postbønder var svært komplisert å få gjennomført fordi den mannlige del av befolkningen var stort sett fiskere. Skulle familien overleve, måtte mennene ut på sjøen å fiske. Da var det ikke tid til å føre postveska. Slik sett kunne det gå fra 6 til 12 måneder før de fikk svar på et brev som ble sendt fra Finnmark til København. Det følgende dokument er datert i 1724, den store nordiske krig var avsluttet, og postgangen måtte komme under bedre kontroll. Postbøndene var misfornøyd med situasjonen, og det var stadige problemer med uregelmessig postgang. Det ble etter hvert ansatt en postfører som skulle følge postsekken og passe på at framdriften var forsvarlig. Det følgende dokument beskriver på sett og vis postturen, og postkartet (postliste) viser forsendelsene på turen nordover fra Trondheim, og hvem mottagerne var.

Finnmarkspostens Carta i juli 1724

Carta paa de breve som med Expressen Johannes Mathiesen Expideres fra Trundhiems PostContoir til Nordlandene og Fiindmarken d 18 Julj A^o 1724

Til Helgelands Fogderie

1. Laugm Angel
- 2.
3. Fogden Mathiesen 3Rd aftagne
4. Fogden Broch Angel
5. Fogden Mathiesen aftagne
6. Laugmand Angel
7. Prousten Dass aftagne

Til Saltens Fogderie

1. Fogden Randulf aftaget
- Fra Amtmand Schieldrup
2. Fogden Randulf 22 aftaget
3. Prousten Hartvigsen
4. Hr Niels Schieldrup aftaget
5. Hr Jochum Lets

Til Westeraalen og Loføden

1. Jacob Rosenvinge
2. Sorenskriver Randulf
3. Hr Jens Hveding

Til Tromsøen og Findmarken

1. Fogden Tvede 3Rd
2. dito – 1 Paqvæt fra amtmænd Schieldrup
3. dito
4. Stiftsriver Heid fra Missions Collegio
5. dito
6. Prousten Junghans
7. dito
8. Missionair Kildahl
9. dito Wallend 2 Rd

Til Findmarken

1. Amtmand Sidelmand 3Rd
2. Fogden Solgaard
3. dito – 1 Paqvæt fra Gen. Postamtet
4. Amtmand Sidelmand
5. dito
6. dito
7. Prousten Krogh
8. Prousten Poust
9. Hr Melochios Tybring
10. Sorensk: And
- 11.. Amtmand Sidelmand

Höi og Velbaarne Veledte og Velbyrdige Herrer

Den anden Trundhiems Post her til Wardöehuus d 2 [sept], medførende de Höie og gode Herrer skriveelse af 3 Junii, angl^{de} foranstaltning til Postens aabning og befording her igiennem landet, samt at medsende de fra Trundhiem tilkommende Carter og at medskikke Carter over de herfra afgaaende Breve, indrettet efter det tilkommende fra Trundhiem til Postens aabning, saavel, naar den allevegne beforders til Vands, for, naar den nogle Steder, maa føres over Eider; ere allerede allevegne hver Steds Jndbyggere instruerede at have god opsiun og antegne hvordan Postvæskens conditionered dennem tilokommer; Postførerne haver ieg paa dette aars Reise igiennem landet allevegne formanet uden ophold at befordre Posten, saa snart den hos dem ankommer, det tilkomne Carta findes herved - Med Posten bliver Carta herfra til Trundhiem afskicked efter tilmeldte indretning, og forbliver

Höi og Velbaarne Veledte og Velbyrdige Herrer underdanigste og ydmygste tiener
P Hidelmann (sign)

Wardöehuus d 2. [sept] 1724

Og [...] ieg om fleere Brever findes i hosfølgende Paqver, end her opteigned er, saa har mand dette Til Vedkommendes efterretning villet meddeele paa det at Paqveteene som med PostContoires Seigl ere forsynede, kand ubrudt hver til Sit Fogderie fremkomme, Til hvilken ende Nerværende Anordnede Kongl: Expreste Johannis Mathiesen Recommenderes alle forne kommende, saavel som Postbønderne imellem her og Findmarken til Tider og Uopholdelig Befordring eftersom dens ham med giver Post, Consernere Kongens Höye tienistes Befordring
Trundhiems PostContoir d 18 Julj 1724

Ieg Hr Postmester Hammers
Lovlig forfald efter ordre

Hu Burbant (sign)

Denne teksten er fortsettelse fra artikkelen på side 21-23 i Budstikka nr. 4 /2014.

Veistykket mellom Kongsvoll og Drivstua, - Vårstigen -, var et spesielt krevende parti på postruten til Trondheim. Navnet 'Vårstigen' mener man skriver seg fra at dette var veien man måtte benytte om våren når det ikke lenger var trygt å ferdes på elveisen (Driva) ned gjennom Drivdalen. Det finns mange dramatiske skildringer av den vanskelige og farefulle reisen langs Vårstigen.

Da **Christian V** reiste over Dovre til Trondheim i 1685, red følget hans langs Vårstigen. Etter reiseskildringen å dømme var dette ingen udelte fornøyelse:

Vårstigen. Ill. fra "Norske Reise anno 1733", faksimileutg.på Poul Kristensens Forlag, København, 1992

"Derpaa følger et forfærdelig og meget høit og steilt Bjerg, hvor man af Siden oprider, havende paa den ene Haand dette forfærdelige Fjeld og paa den anden Side aldeles intet uden at se neder af en Præcipice, ligesom udi Afgrunden, og er denne Vej, som saaledes paa Kanten langs op ad Bjerget er indhuggen, saa smal, at neppe en Hest uden Fare kan passere den anden, saa at om man med Hesten kom til at falde og utenfor denne smale Vej, som lettelig ved Uagtsomhet sig kunde tildrage, maatte komme, ganske ingen menneskelig Redning skulle være, ti aldeles ingen Hold eller Noget er, hvor man sig kunde arrestere, men fik at falde neder udi Elven. Naar man denne Høide opkommen er, faar man paa samme Maade neder igjen, og saa kontinuerligen, indtil man kommer til Drivstuen, ej Andet end en Klev op og neder som varede saa nær halvanden Mil, hvor man næsten 6 Timer maatte tilbringe at passere, og er det somme Steder saa steil at ride, at Hesten faar at sætte sig paa Rumpen, og glide neder, og naar man skal opad igjen, at Rytteren faar staa af, ellers Hesten ej vel med hannem kan opgaa, og ihvorvel at næsten den største Del af Suiten mangfoldige Ganger af Hesten maatte afstaa, og sig tilfods det Bedste de kunde, som og helt besværlig var, forthjelpe, saa blev hans kongelige Majestæt dog denne ganske onde og farlige Vej stedse paa Hesten siddende og agtede hverken Præcipicer eller andet, men red saa stille fort, som det paa jævn Vej kunde være".

Kong Frederik IV red samme vei 1704, men denne gang i motsatt retning. Det ble nå benyttet en tohjulet vogn på strekningen. Det berettes at kongen ikke torde sitte i vognen nedover bakkene, og i motbakkene

"kunne ikke Hæstene dra Wognen uden en Deel Bønders Hjælp".

I et brev til kong Frederik IV fra 1696, undertegnet av 5 av postbøndene på Dovre, gis en god oppsummering av de vilkårene de hadde for postføringen, og som de opplevde som en urettferdig byrde som var pålagt dem. I brevet klager de over

«hvilke stor Byrde og Besværing vi fattige Folk have frem for andre voris omliggende Naboer med at føre Posten over Dofre fjeld til Opdahl, som er frem og tilbage sytten Miile og desforuden paa denne side af Fieldet, at føre den til Sæll. som er fiire Miile frem og tilbake, og der på hver sted een gang om Ugen, hvorfor vi aldeles ingen Frihed nyder uden alleene Udskrivning og Soldaten Leding, hvilken Naade de andre

omliggende her i Sognet i Freds Tiider ogsaa nyder for dette Steds meget slette og haarde Egn med meest Vext af Frost hvert Aar og vi fattige Postbønder formedelst Postens Opvartning og lange besværlige Reyse og tit Lifsfahre i ondt Veyer paa det store Field, som alle og en hver der haver reyst skal være nock bevist, saa vi maa derudover forsømme voris Færders Reyse til at anvende Penger til Eders Kongelige Majestæts naadigste Skatters Betaelse, saavelsom til Føde og Underholdning for os selv, samt Sæde Korn til at saae voris ringe Jorder med, saa vi nu over den store Byrde og Besværing vi haver, meere end som voris omliggende Naboer bliver gandske forarmet og i Grunde ruineret, dersom vi fattige Folk ikke maa finde Naade hos Eders Kongel. Majst. og nyde samme Frihed og saa mange Penger som Postbøndene i Opdahl nyder til at betale allernaadigst paabudne Skatter og Rettigheder med, for vi haver samme Field at føre Posten over til dem, som de fører den til os og enda paa denne Siide have vi too Miile lengere frem og tilbage at føre den til Sæll end som de andre i Opdahl. Hvis ikke vi maa nyde den Naade, som de i Opdahl nyder, at vi da naadigst maatte blive forschaaanet for at føre Posten, for vi er det ikke magtige for voris meget slette og armelige Tilstand, hvilke alt denne Steds og Landsens Leylighed Hans Høye Excelentz Høybaarne herr statholder Guldenlew er velbevist, hvorfor vi allerunderdanigst tilbeder Hans Høye Excell. ville naadigst recommendere denne voris høy nødlidende Andragende for Eders Kongel. Majst. til en naadig Resolution og Bønnhørrelse, hvilke Høye Naade imod os fattige Folk Gud rigeligen i 1000 fold visseligen igjen belønner, det stedse ønskes og bedes af Eders Kongelige Majt. "

Søknaden fra postbøndene ble **'allernaadigst'** innvilget. Dette går fram av en innberetning fra fogd Christopher Bruun noen år senere (1709), hvor det gis en detaljert beskrivelse av postgårdene og hvordan posten ble håndtert i Gudbrandsdalen på denne tiden:

Ved Lillehammer ble det tatt ut brever til to oberster som bodde der. Postbonden på **Nordhofven** i Fåberg tok ut brevene selv etter som han kunne både lese og skrive! [Her ble det ifølge "inspektør" Schanches rapport fra 1754 også tatt ut post til Gausdalsbygdene]. I Øyer var postsekken innom prestegården, hvor prostens og sognepresten åpnet sekken med nøkkel! Presten i Ringeby var også poståpner. Postbonden **Jon Bjørge** var ansvarlig for postførselen fra Ringeby til Steberg i Fron.

Ifølge fogden var bondelensmannen i Fron interessert i å overta postføringen på denne strekningen. Postbonden Jon Bjørge kunne lese og skrive, mens bonde-lensmannen på sin side var en formuende mann som hadde gode hester og også kunne lese og skrive og følgelig kunne åpne posten. Sognepresten i Fron hentet og sendte brev via klaffen, både for seg selv og for fogden.

Neste gård hvor postsekken ble åpnet var på *Rommengård i Sel*. Her heter det at

"paa Gaarden Rommengaard paa Sæl obnes Postklappen af Postbonden som kand læse og skrifve, og udtager hand frit brefver der kand være til Hr. Selmit, Capitain Meng, Hr. Wilhelm Dap., Lieutnat Bedsche og flere."

Fogd Bruun skriver videre:

"Paa Daabere ere 8te Bønder som fører Posten, nemlig:

1 – Engelsgaard, Sifver Pedersen skylder 3 ½ Hude, nyder aarlig Skatte frihed af hans gaard – 2 rdr 12 S. Denne gaard ligger ½ feiring ofven for land eller Postwæjen, syden for Tofte.

2 og 3, Lindzøe, Hans Poulsen og Lars Hansen skylder 3 Hude, nyder aarlig Skatte frihed – 2 rdr 12 S. Denne gaard er beliggende mit i den alfare Postwæj.

4 Budsjord, Ottar Eriksen skylder 2 ½ Hude, nyder aarlig Skatte frihed – 2 rdr 12 S. Denne gaard er og beliggende i den rætte Postwæj, og obner Postklappen stædte af samme for at udtage frit brefve, som gaar til Lædzøe Præstegaard og Jærnværket.

5. Wigenstad, Erick Knudsen skylder 1 ½ Hude, nyder aarlig Skatte frihed – 1 rdr 6 S, og fører ikun halft Posten imod de andre gaarde paa Dofre. Denne gaard er beliggende ½ feiring norden for som Kongewæjen gaar til fields.

6. Biørnsgaard, Hans Knudsen skylder 1 Hud, nyder aarlig herre gaards Skatte og landskylds frihed – efter det Kongl. Rente Cammers befaling, som er 2 rdr 94 S – ikke allmue fordi hand fører Posten, ligesom en af de andre fulde gaarde, mens der og for hand er forpligtet, at holde Jærkin Stuen ved lige paa Dovrefield, som og har en del Korn Sæd i samme gaard. Denne gaard er beliggende ½ feiring ofven for den rætte land eller Postwæj, synden for Tofte.

7. Korsvold, Gulbrand Samuelsen og Gulbrand Olsen nyder arlig Skatte og Landskylds frihed af 2 Hude, som er – 5 rdr 56 S, baade for de skal føre Posten, ligesom en anden fuld gaard, saa og holde den første Stue på fieldet, nemlig Fogstuen ved lige, som og har Korn Sæd i gaarden. Denne gaard er beliggende ½ feiring norden for den rætte Konge- eller Postwæj, som den gaar til fields.

Alle disse her anførte gaarder på Dofre, skifter til efter Omgang, at føre Christiania Post ofver fieldet til Riise i Opdalen som er 8te Mil, og Trundhiembs Posten fører de til Rommengaard på Sæl – 2 ¼ Mil.

Og som nogle af her anførte Postgaarder paa Dofre, icke er beliggende i den rætte Postwæj, som hvad der forklaret er, saa hafver den ene Postbonde nafnlig Ottar Budzjord sig ofte beklaget at naar Posten kommer fra fieldet, aflegges den altid hos samme, indtil saa lenge han kan giøre bud til den Postbonde som tilkommer at føre Posten – naar det icke falder ham self til – hvorved Posten alltid hindres.

Skulle deres Excellence naadigst for got Eder agte, at de som boer paa fieldet kunde føre Posten Stuene imellem, eftersom hver Stues Besidder har dog 5 eller 6 gode Hæster, saa kunde de tillæges noget videre, eller det som de andre Postbønder paa Dofre nyder gotgiort, og da finder de ingen bedere eller døgtigere Mand paa Dofre end Simen Hansen, Tofte Gæstgifver Gaard, som skylder 7 Hude 4 Skind, og kunde hand da væd allmue være Postbonde paa Dofre i stæden for alle de andre og føre Christiania Post til Fogstuen og Trundhiembs Post til Sæl. Summa paa benevnte Postgaarder udi Gulbrandsdalens fogderie, som er = 22."

Dette er første gang vi hører om stuene, dvs. fjellstuene på Dovre, i

forbindelse med posten. Fjellstuene *Fokstuen, Hjerkin, Kongsvold og Drivstuen* hadde stått der siden middelalderen, riktignok med et avbrekk på nesten 300 år etter 'svartedauen', og var blitt benyttet som sælestuer (overnattingssteder) for de reisende over fjellet. Ved å benytte fjellstuene også som postgårder, ville man oppnå kortere etapper på 2 til 2 ½ mil også over fjellet slik det var i postruten forøvrig.

En stor-politisk hendelse ble av stor betydning for fjellstuenes videre skjebne. Under *Karl XII's* andre felttog i Norge ble den svenske innmarsjen innledet på det nordlige frontavsnittet. I slutten av august 1719 gikk general Armfeldts tropper på 7000 mann inn i Trøndelag. Fra Værdalen rykket de raskt sørover og 'brente og hærjet'. I november sto troppene øst for Trondheim.

Man antok at troppene ville dra videre sørover over fjellet. For å hindre svenskenes fremmarsj, ble fjellstuene brent av oppsitterne (den brente jords taktikk). Det skjedde natten mellom 2. og 3. desember 1719. Brenningen skulle vise seg å være unødvendig. I sør, under beleiringen av Fredriksten festning, falt kongen for en kule den 11. november 1719 og de svenske troppene trakk seg ut av landet.

Hadde bare posten fra Fredrikshald til Trondheim nådd fram i tide, kunne fjellstuene vært spart! Fjellstuene ble raskt bygd opp igjen.

I en senere "*Specification paa Postgaardene udi Gulbrandsdalen Fogderi*" fra fogd *Stenersen* (1722) er også anført poststeder og navn på poståpnerne i ruten gjennom Gudbrandsdalen. Posten ble åpnet på Lillehammer gjestgivergård og deretter av *postbonden Lars Nordhofven* i Faaberg; prosten tok ut post i Øier og brakte ut brev herfra til *løytnant Coucheron* på Sylte; i Ringeby var prostens poståpner, i Fron fogden på Steig og prosten; i Waage sogn tok postbonden på Rommengaard (Sel) ut brev. Her anføres at "*brefve til og fra Waage og Lom indlægges og udtages*". I Dovre var det som nevnt "*Tofte gjestgivergaard der tar ut brefve som vedkommer Lædtzøe og Romsdalen*".

Som vi ser fungerte postbonden på Rommengård og gjestgiveren på Tofte som poståpner for de private bipostene til henholdsvis Vågå og Lom, og Romsdalen så tidlig som i 1722 (Tofte allerede i 1689). Postbonden på Nordhofven i Faaberg utvekslet post med Gausdalsbygdene (jfr. Schanckes rapport fra 1754, som nylig er utkommet i bokform), hvilket forklarer hvorfor post ble tatt ut her allerede i 1709 (sikkert også tidligere).

I et brev til generalpostamtet anmoder i 1720 oberst Storm om at det må bli opprettet en offentlig bipostrute fra Tofte gjennom Romsdalen til Molde. Forslaget ble forelagt postmesteren i Trondheim, men møtte uventet kraftig motbør. I et svarbrev til generalpostamtet av 27. april 1720 skriver postmester Hammer:

"Angaaende den aparte Bipost som Herr Obriste Storm forlanger indrættet mellem Tofte og Molde, avkommer nu min underdanigste Forklaring herom . . . For at sette i gang en slik Bipost mellem Tofte og Molde maatte det først ordineres en Postmester på Tofte formodentlig dersom ikke betydelig Misligholdelse av den ordinaire Posten til Trundhiem skulle innløpe. Denne maatte kunne læse og skrive".

Postmesteren understreker samtidig at en slik ordning ville kreve 10 – 11 postbønder og "dræng" ved hver postgård, som måtte fritas for soldattjeneste. Dessuten ville det ifølge postmesteren være nødvendig å kreve en betydelig høyere porto ved en slik ordning, noe som ville gjøre ruten uinteressant for brukerne.

Dette var utvilsomt vektige motargumenter overfor en hærens mann. Postbøndene og hæren lå i stadige konflikter om sine egne og postkarlenes rettigheter til fritak fra utskrivning til det militære. Noen offentlig bipostrute ble da heller ikke satt igang på denne strekningen før 102 år senere (se nedenfor), i 1822.

I fogd Stenersens innberetning fra 1722 er ikke fjellstuene nevnt som postgårder, men i den neste innberetningen over postgårdene fra 1739, er både *Fokstuen, Jerkinn og Huldet* (Kongsvoll) tatt med. I mai 1727 skriver stattholderen til stiftsamtmannen i Trondheim at det i de fleste Prestegjeld langs ruten fantes fra 4-6 postgårder, hvilket måtte være for mye, og at enkelte bønder kun førte posten

3/4 mil, mens andre førte den betydelig lenger. Stiftsamtmannen måtte dessuten overveie hva som kunne gjøres for å få til en hurtigere befordring av posten. Samtidig underrettes Stiftet om at kongen hadde innvilget at de på Dovrefjell liggende gårder eller Stuer måtte forundes oppsitterne til bruk nå som tidligere, uten at de ble bortsolgt ved auksjon som kongelig jordegods,

"mod at de fører Posten til og fra Trondheim fra Gaard eller Stue til næste Gaard eller Stue, istedenfor at Postbønderne i Lesje har maattet føre Posten over Fjeldet til Opdal og Postbønderne i Opdal ligesaa over Fjeldet til Lesje".

Da kong **Christian VI** dro over Dovrefjell sommeren 1733, fikk han selv anledning til å ta de nyreiste fjellstuenene nærmere i øyesyn. I **Jonas Kierulfs** beretning fra reisen, står det om etappen Tofte i Dovre til Opdals prestegård den 16. juli:

"Meget betimelig begav den Høie Svite sig paa Fjeldet og spiiste Middags Maaltid paa Jerkestuen, som er fulde 4 Miil. Og samme Eftermiddag passerede i god Tiid og vel Behold, Hullet eller Kongswalden, hvor Aggershuus Stift endes, og det Trondhiemske igjen begynder, saavelsom Worstien, der for en Fremmed falder heel frygtagtig og besværlig siden Fieldet er brat og græsseligt over den brusende Elv, der sees neden fore, og gik henimod 10 Timer paa en Distance af 2 Miil, saa at det Høie Herskab ikke førend om Aftenen Klokken imod 11 ankom Driffstuen, 2 1/2 Miil. . . . Det Høie Herskab gav sig endnu videre samme Nat til Opdals Præstegaard hvor Ankomsten skeede Kl. 1, som er 2 Miil".

Kierulf nevner ingenting om Fokstuen, men følget har utvilsomt passert stedet utpå formiddagen etter å ha klatret opp *"Dovre-Backen"* (Hardbakken) med sitt 200 mann store følge.

Etter kongens hjemkomst, ble det i et kongelig reskript (1734) endelig bestemt at fjellstuenene Fokstuen, Hjerkin, Kongsvold og Drivstuen skulle bli postgårder. Oppsitterne skulle frakte posten mellom stuenene og til bygds mot en betaling av 10 skilling pr. mil. Derved kunne antallet postbønder (gårder) i Oppdal og Dovre reduseres til 6; 3 i Dovre og 3 i Oppdal. Postgårdene i Dovre var fra nå av **Korsvold**, **Fokstuen** og **Hjerkin**, og på Oppdal-siden **Kongsvold**, **Drivstuen** og **Riisen**.

I en senere innberetning til stattholderen fra Generalen for det nordlige regiment (1741), er de samme gårdene oppført som postgårder. 12 år senere, i Schanches rapport fra 1753, er Tofte postgård skiftet ut med Bjørnsgaard og Korsvold postgårder.

Postbøndene utover på 1700-tallet var i stor grad misfornøyde med de plikter og betingelser som postføringen ga. For de fleste opplevdes byrdene større enn fordelene. Gamle rettigheter som egne og tjenestekarlenes fritak for utskrivning og fritak for veiarbeid, ble ikke alltid respektert. Arbeidsinnsatsen ble vel også deretter, og det strømmet på med klager til Generalpostamtet over den dårlige og ofte forsinkede postbefordringen i Norge. Generalpostamtet var nødt til å ta affære. Sommeren 1753 fikk tilkommende postinspektør Jens Schanche i oppdrag å inspisere og avgi rapport om postforholdene i alle de sør-norske postrutene, etter forslag fra Schanche selv. Allerede året etter leverte han sine detaljerte rapporter over postgårdene og postbøndene i Sør-Norge. Men arbeidet stoppet ikke med det. Schanche utarbeidet også egne, private forslag til hvordan postforholdene kunne forbedres.

Dette ga et ualminnelig godt grunnlag for reformer. Ved kgl. resolusjon av 4. august 1758 ble postordningene i Norge gjenstand for omfattende endringer, i hovedsak etter Schanches anbefalinger. Den "nye postloven" bestemte at postbøndene fra nå av skulle få halvparten av sin godtgjørelse i form av lønn og halvparten i form av fritak fra andre borgerlige plikter. Postbøndene skulle fortsatt ha rett til en eller to postkarler (der det trengtes) fri for utskrivning. Postbøndene skulle velge sine postkarler selv, og helst skulle det være deres egne sønner. Tjenestetiden som postkarl var 7 år. Videre ble det foreslått å opprette poståpnerier, hvor kongelige betjenter, dvs. militære, geistlige, fogder eller sorenskrivere, kunne gjøres til poståpnere. I prinsippet kunne alle embedsmenn som bodde beleilig til, pålegges å

bli poståpnere. Poståpnerne skulle ekspedere post for dem som bodde i nærheten og dessuten notere når posten kom og gikk som et kontrolltiltak overfor postbøndene. Som motytelse skulle poståpnerne få portofrihet for brevene sine fram til nærmeste postkontor. Fra mars 1761 kunne poståpnerne i stedet for portofriheten få en årlig godtgjørelse på opptil 7 1/2 daler.

Selv om postloven også tok høyde for et regelverk for utskrivning til militæret, var striden mellom postbøndene og postverket på den ene side og hæren på den andre side, slett ikke over. De militære hadde gjentatte ganger påpekt, og ganske sikkert med rette, at ordningen med utskrivningsfrie postkarler førte til et omfattende misbruk. De beste mannskapene kom seg unna militærtjenesten ved å bli postkarler. Allerede i 1720 hadde baron Friedrich Kragh, vise-stattholderen i Norge, gjort vitterlig at

"Postgaardene accorderes ej videre end som een Dreng af det Unge Mandskap, som Postholderen, indtil samme til Soldat døgtig befindes, maa beholdes, saa fremt hand ingen voxen Søn til Postens Førrel haver".

Denne forordningen medførte en strøm av klager til Generalpostamtet, som så seg nødt til å opp de mange henvendelsene fra den enkelte postbonde med de militære myndigheter.

I et forsøk på et kompromiss mellom to statlige interesser, utstedte kongen i juli 1780 et reskript der det het at postkarlene skulle velges blant de mannskaper som ved sesjonen ble klassifisert som artillerikusker, dvs. de minst skikkede! I september samme år opplevde postbonden på Kongsvoll at sesjonsdeputasjonen ikke godkjente hans valg av postkarl, men i stedet gav ham valget mellom to andre, hvorav den ene hadde en *"bedærvet fot"* og den andre en *"tilsvarende hånd"*. Ni år senere forsøkte postbonden på Kongsvoll igjen å få den samme tjenestekaren utnevnt til postkarl, men også denne gangen ble søknaden avslått. Her må det ha vært snakk om en usedvanlig stridsdyktig rekrutt!

Forholdene var som man skjønner uakseptable for så vel postverket som det militære. I 1794 kom det nye bestemmelser. Postbøndenes egne sønner skulle avgis til tjeneste som postkarler, uten hensyn til høyde og alder, mens de som ble tatt til postkarler fra det ordinære (militære) mannskap skulle være over 21 år og ikke over 61-62 tommer (1.61-1.64m) høye. Hensikten var å gi hæren tilgang til de beste soldatene.

I en oppgave fra **general Haxthausen** fra 1794 er det kalkulert med 446 postbønder og 553 postkarler i Norge. De fleste postbøndene hadde én postkarl, og noen to. Samme år hevdet postmesteren i Christiania at ordningen slik den var blitt praktisert de siste årene, hadde medført at de som var blitt avgitt til postbønder ofte var

"Udskuds Udskud, saadanne Uslinger som aldrig bør betroes Kongens og Landets Post".

I juli 1794 ble det lansert en ny ordning der postbøndene (eller postkarlene) selv skulle fylle ut en timeseddel når de mottok posten og når de avleverte den. Timeseddelen fulgte postsekken. I januar 1799 ble en ordning med ferdig trykte timesedler for de ulike rutene innført.

I Generalpostamtets arkiver er bevart en slik ferdig trykt timeseddel for strekningen fra **Opdals prestegaard** til **Tofte postgaard** på Dovre.

(Se side 20 og 21)

Av den 'Specielle Timeseddel' fremgår at

"Paa denne Timeseddel haver vedkommende Postaabnere og Postbønder imellem forbenævnte Steder, i Overværelse af begge Postkarle, nemlig: den der afleverer og den der igjen modtager Posten, med sit Navns Underskrift at antegne, hvad Dag og Klokkeslet Posten til ethvert Postaabnersted og enhver Postgaard ankommer og igjen derfra afgaaer. Vliiver Posten paa noget av disse Stewder eller undervejs, formedelst uafværgelige Hindringer, opholdt eller forsinket over den bestemte Tid, ma Aarsagerne dertil korteligen anføres i det hosstaaende Rum. Alt dette maa nøiagtigen og riktigen anføres, saaledes som Vedkommende, naar paafordres, agte derfor at være ansvarlige."

Frankrig

17

99

Speciel Timeseddel

fra Postaabnerstedet *Opdals Postgaard* til Postaabnerstedet *Tofte*

Paa denne Timeseddel haver vedkommende Postaabnere og Postbønder imellem for-
benævnte Steder, i Overværelse af begge Postkarle, nemlig: den der afleverer og
den der igjen modtager Posten, med sit Navns Underskrift at antegne, hvad Dag
og Klokketiden Posten til ethvert Postaabnersted og enhver Postgaard ankommer og
igien derfra afgaaer. Bliiver Posten paa noget af disse Steder eller underveis, for-
medelst uafværgelige Hindringer, opholdt eller forsinket over den bestemte Tid,
maa Aarsagerne dertil korteligen anføres i det hestaaende Rum. Alt dette maa
nøiagtigen og rigtigheden antegnes, saaledes som Vedkommende, naar
paafordres, agte derfor at være ansvarlige.

Opdals Postaabnersted, *Post* Mile, skal stykkes i Time. Her anføres Aarsagen til
Posten afgik den Kl. om Dpholdet.
bevidner

Ruse Postgaard, *Post* Mile, skal stykkes i Time.
Posten ankom den Kl. om
— afgik den Kl. om
bevidner

Prustuen Postgaard, *Post* Mile, skal stykkes i Time.
Posten ankom den Kl. om
— afgik den Kl. om
bevidner

Kongs vold Postgaard, 2 Mile, skal skyttes i 3 Time.
 Posten ankom den Kl. om
 — afgik den Kl. om
 bevidner

Hjerkin Postgaard, 1 1/2 Mile, skal skyttes i 2 1/2 Time.
 Posten ankom den Kl. om
 — afgik den Kl. om
 bevidner

Faakstuen Postgaard, 2 Mile, skal skyttes i 3 Time.
 Posten ankom den Kl. om
 — afgik den Kl. om
 bevidner

Dovre Postgaard 1 1/4 Mile, skal skyttes i 2 1/2 Time.
 Posten ankom den Kl. om
 — afgik den Kl. om
 bevidner

Her anføres Marsagen til
 Opholdet.

Disse langt senere postkortene fra
 Drivstuen, Kongs vold, Hjerkin og Fokstuen
 skjuler ingen tekst.

På begynnelsen av 1800-tallet bidro bedre veier til at posten kom raskere fram. Postbøndene kunne nå bruke hest og kjerre til postfrøingen. Den gamle postsekken, som var beregnet på hesteryggen, ble erstattet med en postkoffert av lær som fulgte karjolen, kjerra eller sleden. I tillegg til lønnen fikk bøndene noen skilling per mil for å benytte egen kjerre.

Den 11. mai 1804 ble det vedtatt å innføre dobbelt brevpost i hovedpostrutene i landet. I Trondheimsruten ble dobbelt brevpost, dvs. to postturer pr uke, igangsatt i oktober samme år.

Ifølge plakaten gikk posten fra Kristiania inntil 6 timer etter at Posten fra Kjøbenhavn hadde ankommet, dvs vanligvis på søndager og torsdager. Dersom Kjøbenhavnposten ankom etter kl. 9 om kvelden, ble avreise utsatt til kl. 9 neste morgen. Returposten fra Trondhjem gikk på onsdag og lørdag ettermiddag kl. 10. I et notat fremgår det at

"til postens Befordring pr. Tour medgaar 4 Døgn eller noget længer Tid".

Med dobbelt postgang og etterhvert utvidelser av postrutene, økte behovet for poståpnere, postbønder og postkarler. Flere nye poståpnerier ble opprettet på begynnelsen av 1800-tallet. Fortsatt var det embetsmenn, som prester og offiserer, som ble antatt til

poståpnere, men etter hvert også enkelte landhandlere.

Som belønning fikk poståpnerne portofrihet for private brev fram til nærmeste postkontor, eller en regulær lønn som i 1814 lå mellom 4 og 14 riksdaler i året.

I 1813 var det 25 postkontorer, 6 postekspedisjoner og 100 poståpnerier i Norge. I Gudbrandsdalen var det 7 poståpnerier: **Fåberg, Øyer, Berg gård i Ringeby, Backen i Fron, Kjørums i Kvam, Rommengård i Sel og Houg i Dovre.**

I 1816 ble bøndenes generelle skyssplikt opphevet ved lov, og veiloven av 1824 opphevet formelt postbondens fritak for vei-arbeid.

I 1824 påpekte postbøndene i Rennebu og Oppdal i brev til Generalpostamtet at de hadde mistet flere av sine tidligere privilegier, og at fritaket for verneplikten nå var blitt betydelig mindre verdt. Norge var kommet i union med "fienden", noe som medførte at armeen ble redusert og langt færre ble utskrevet fra gårdene. Militærtjenesten var også blitt redusert fra 7 til 5 år. Som kompensasjon forlangte de samme bøndene nå betaling for postskyssen, slik som ved den øvrige skysstjenesten, dvs. 24 skilling per mil. Dette kravet ble innfridd gjennom et stortingsvedtak i 1827.

I 1836 omfattet antall postkarler i landets postruter ca. 1000 personer. Disse fikk etter hvert et behov for mer formaliserte 'kontrakter', utover et vennlig klapp på skulderen fra postbonden. Ikke minst gjaldt det postkarlene ved fjellstuen som nå var blitt poststasjoner uten daglig oppsyn av en postbonde (oppsitteren), som nærmest hadde eneansvar som postbefordrere. Nedenfor gjengis en formalisert kontrakt, eller patent, slik denne ble utarbeidet i januar 1819 ved tilsetting av **postkarlen Ole Pedersen ved stasjonen Fogstuen i Gudbrandsdalen fogderi**.

PATENT

For postkarlen Ole Pedersen
ved stationen Fogstuen i Guldbrandsd. fogderie.

I overensstemmelse med post-anordningen af 4 August 1758, beskikkes herved Ole Pedersen af forrige Lessøesxe Compagnie lægds no. 90 til postkarl ved poststationen Fogstuen og skal han tjene som postkarl i 5 aar fra 12 april 1819 af at regne: efter hvilken tids forløb han kan vente, at vorde entlediget fra denne sin tjeneste, og meddeelt vedhørig afsked, hvorefter han af de herrer sessions-deputerede vil erholde pas, at han er fri for udskrivning eller enrøllering til militair etaterene: dog maa han ikke forlade denne sin tjeneste som postkarl, forinden en anden er udnævnt i hans sted og han har erholdet ovenmeldte afsked. Forseer han sig herimod, eller og, saafremt han ikke nøie opfylder de ham som postkarl paaliggende, neden anførte pligter, saa maa han vente - efter forseelsens beskaffenhed - at vorde straffet: og saafremt han, formedelst nogen forbrydelse i henseende til posten, skulde vorde affskediget fra postvæsenet, saa vil han blive afgiven til sessions-deputationen, og vil der, naar han vorder udskreven til kongens militaire tjeneste, ikke blive tagen hensyn til den tid, i hvilken han maatte have tjent ved postvæsenet.

De ham som postkarl paaliggende pligter ere følgende.

1. Han skal forvise dette patent ved den første session, som holdes efter hans ankomst.
2. Han skal, efter omgang med ved denne poststation ansatte postkarl, befordre posten saa ofte den passerer til nærmeste poststation, som er ...
3. Naar en paa stationen ansat postkarl ved sygdom hindres i at føre posten, saa maa en anden af denne stations postkarle forrette denne hans tjeneste, ligesom og naar der - formedelst uveir eller uføre - udfordres flere end een postkarl til postens befordring, saa maa de samtlige være hinanden behjælpelige, da endog - saafremt det er fornødent - postbonden enten selv eller ved en anden paalidelig mand bør assistere ved postens befordring.
4. Ved postens forventende ankomst maa den postkarl, som staaer for touren til befordring, være paakledt saaledes som han vil være til reisen: saa maa han og til den tid have nydt den lode, han behøver til den forestaaende tour, paa det at posten ikke derefter skal forsinkes, men den maa uopholdelig beforders videre frem.
5. Saafremt han ikke kan forenes om at træde i postbondens tjeneste saa maa han ikke opholde sig længere fra stationen end 1/4 mil, paa det han stedse kan være betimelig paa stationen, naar han skal befordre posten.
6. Ved postens forventende ankomst maa han ligeledes hver gang have hest og kjerre eller slæde med tilbehør parat paa afgangsstedet til postens uopholdelige videre befordring.
7. Han bør befordre posten i den anordnede tid, som er een mil i 1 een halv time, naar føret er nogenledes, og i 2 Timer naar føret er særdeles besværligt. I overensstemmelse hermed skal han befordre posten fra poststationen ... til ... i ... timer i godt og i ... timer i slet føre: og da det paaligger ham, hver gang han beforder posten at tilbaalegge veien med muligste skynding, saa er det og hans pligt, naar omstændighederne tillade det, at befordre posten i fortere tid end her er anført: men han bliver Strafskyldig om han dertil bruger længere tid.
8. Den ankomne og afgaaende postkarl bør være hinanden gjensidig behjælpelige med at flytte postsækken fra den ene kjerre paa den anden, hvorved er at lagttage at postsækken stedse bør lægges saaledes, at klappen vender nedad, paa det at regn ei skal flyde ind i samme. Hvor postsækken transporteres til vands, maa den hver gang bindes med et reeb fast til baaden, paa det at den, i paakommende ulykkelig tilfælde, desbedre kan vorde bjerget, og man kan ikke forlade den poststation, hvortil han har ført posten, forinden denne derfra er afgaaende.
9. Under postens befordring maa ingenlunde nogen anden end den skydsende postkarl sidde paa kjerren: ei heller maae løse breve eller sager, som ere udenfor posten, beforders med samme, alt under ansvar og straf efter anordningerne,

saaffemt overtrædelse finder sted.

10. Saafremt han ved sin ankomst med posten til næste station skulde befinde, at enten postkarlen med hest og kjerre, eller med baad, hvor saadan udfordres, ei er parat til postens uopholdelige videre befordring, saa bør han - for selv at undgaae mistanke om forsinkelse, og deraf flydende ansvar - anmelde for nærmeste postmester eller postaabner hvorlænge posten ved saadan forsømmelighed er bleven opholdt der.

11. Ligesom det paaligger ham under postens befordring at have tilhørlig omsorg, at postsækken ikke paa nogen maade vorder beskadiget, saa bør han og have samme omsorg for undervejsvæsten, timeseddelen og posthornet, og nøie lagttage, at alt vorder ubeskadiget afgivet til den, som af ham modtager posten til videre befordring, og saafremt han forsømmer enten at modtage eller at afgive nogen af ovenmeldte til posten henhørende requisita, saa at en eller flere af disse vorder efterliggende, eller og at de beskadiges, eller bortkomme, saa vil han for hver saadan forsømmelse vorder tilpligtet at erlægge mulct, foruden skadeserstatning og videre ansvar, saafremt nogen anden uleilighed deraf skulde flyde: og, for at undgaae ansvar for andres skjødesløshed, bør han ved postens modtagelse eftersee, om alt er i behørig stand, og i manglende fald straks anmelde det for postbonden, paa det at denne, naar nærmere undersøgelse vorder anstillet, kan oplyse, at han er uskyldig i den begaaede forseelse: forsømmer han dette, saa maa han vente at deeltage i den mulct, som derfor bør erlægges.

12. Ved at passere med posten forbi postaabneriet, maa han indfinde sig med samme hos postaabneren og opholde sig der saa længe at denne expedere posten, hvilket ikke bør være længere end 1/4 time.

13. I henseende til posthornet er at iagttage:

- a) Han bør lære at blæse saaledes deri, at han derved kan give kjendelig lyd.
- b) Det afleveres, saaledes for ...dt er under lite post, fra mand til mand, forsaavidt ... afleverelse bør finde sted.
- c) Han bør under postens befordring bruge det saa ofte det udfordres i følgende tilfældigheder:

1) naar han undervejs møder ... , da maa han særdeles i mørke, blæse saa be...ig, at disse itide kunne vige af veien for posten, hvortil de under straf ere pligtige:

2) naar han kommer nær til postaabneriet eller til noget færgested, for at advare vedkommende om sin ankomst:

3) om han undervejs skulde komme i nogen fare, eller der tilstøder ham noget uheld, skal han blæse saa meget han kan i posthornet, for derved at underrette de i nærheden værende folk om, at han trænger til hjælp, og at disse i den henseende kunde finde ham, især om det er mørkt:

4) naar posten ankommer til eller passerer igjennem kjøbstæder.

14. Postkarlen bør stedse under postens befordring kjøre paa veiens høire side, hvor saadan er muligt.

15. Ved postens ankomst paa poststationen eller postaabnerie stedet eftersees klokkeslettet, for at erfare, om posten i tilhørlig tid er befordret: og anføres det fornødne paa timeseddelen af vedkommende postaabner til nærmere undersøgelse og udgjeldelse, saafremt posten er forsinket.

16. Endelig bør han og være den postbonde, hos hvem han som postkarl er ansat, som sin nærmeste foresatte, hørig og lydig i alt hvad som vedkommende postens befordring, ligesom han og bør nøie efterkomme de forskrifter, som i saa henseende gives ham af vedkommende postaabner eller postmester, under hvis district han henhører: og skulde han i nogen henseende troe sig forurettet, saa har han at andrage dette for postmesteren, som har at paasee, at enhvers rettigheder haandheves: og saafremt han skulde formene end ikke her at erholde fyldestgjørelse, saa kan han desangaaende skriftlig henvende sig til vedkommende kongelige departement, hvor sagen vil vorder undersøgt og det fornødne foranstaltet.

Hvilke pligter enhver ærekjære postkarl vil nøiagtig holde sig efterrettelig. postcontoir, den 22 februarij 1819.

PATENT

For postkarlen Ole Pedersen
ved stationen Fogstuen i Guldbrandsd. fogderie.

I overensstemmelse med post-anordningen af 4 August 1758, beskikkes herved Ole Pedersen af forrige Lessøesxe Compagnie lægds no. 90 til postkarl ved poststationen Fogstuen og skal han tjene som postkarl i 5 aar fra 12 april 1819 af at regne: efter hvilken tids forløb han kan vente, at vorde entlediget fra denne sin tjeneste, og meddeelt vedhørig afsked, hvorefter han af de herrer sessions-deputerede vil erholde pas, at han er fri for udskrivning eller enrøllering til militair etaterene: dog maa han ikke forlade denne sin tjeneste som postkarl, forinden en anden er udnævnt i hans sted og han har erholdt ovenmeldte afsked. Forseer han sig herimod, eller og, saafremt han ikke nøie opfylder de ham som postkarl paaliggende, neden anførte pligter, saa maa han vente - efter forseelsens beskaffenhed - at vorde straffet: og saafremt han, formedelst nogen forbrydelse i henseende til posten, skulde vorde affskediget fra postvæsenet, saa vil han blive afgiven til sessions-deputationen, og vil der, naar han vorder udskreven til kongens militaire

Utover bygdene var det fortsatt mange som bodde langt fra de få postkontorene og poståpneriene som fantes. Eneste mulighet var å vente på leilighetsskyss, dvs. at noen hadde anledning til å ta med seg posten, eller å bekoste private bud for å hente eller bringe posten til posthuset. Der behovet var størst, kunne flere brukere gå sammen om å drive en privat bipostrute fram til hovedruten. De viktigste bipostrutene ble etterhvert overtatt av Postverket.

I Østerdalen og Telemark brukte embetsmennene friskyss-ordningen til å sende brev, noe som ble en stor belastning for de skysspliktige. I Østerdalen finansierte amtet en gående budtjeneste i mangel av regulære postruter. Men fotposten var langsom og lite tilfredsstillende. I 1815 foreslo prost Aschenberg fra Røros at det ble opprettet en postrute gjennom Østerdalen. Her bodde det 25000 mennesker, som måtte greie seg med ti-tolv karer som brakte posten til fots.

Aschenberg foreslo at en av de to ukentlige postturene over Dovre burde kunne gå gjennom Østerdalen. Forslaget fikk fullt gjennomslag i Stortinget. Fra høsten 1820 ble en av de ukentlige postene til Trondheim sendt over Romedal, Løten, Elverum og gjennom Østerdalen til Røros, og videre til Trondheim. Samme år sto den nye veien nede ved elva ferdig på strekningen fra Tofte til Dombås. Fra nå av ble knutepunktet for Trondheims- og Romsdalsposten flyttet fra Tofte (Dovre) til Dombås.

I 1720 hadde Kristiansund og Molde fått en ukentlig postrute til Trondheim. Innbyggerne i Molde var imidlertid lite fornøyd med ordningen og tok i 1750 igjen fram forslaget om å etablere en direkte forbindelse med Christiania via en bipost til Tofte på Dovre, slik oberst Storm hadde foreslått 30 år tidligere. Forslaget ble heller ikke denne gangen innvilget. Først i 1815, etter at departementet hadde mottatt et tredje forslag fra Romsdal amt om en direkte postforbindelse fra Romsdalen til Trondheimsruten via Tofte i Gudbrandsdalen, ble det fart i sakene. Planen krevde imidlertid at det først ble bygd en bro og et nytt veistykke. I 1821 sto broen og veien ferdig, og i september 1822 kunne en ukentlig postrute settes i gang mellom Tofte og Romsdalen. Fra Christiania til Tofte gikk romsdalsposten i samme sekk som trondheimsposten. På Tofte ble romsdalsposten tatt ut og lagt i egen sekk. Post til Romsdalen ble også sendt en gang i uken på den gamle måten via Trondheim. I 1838 ble det også innført dobbelt ukentlig post til Romsdalen via Soleglad (Dombås).

Ved kongelig resolusjon av 24. februar 1837, gjort gjeldende fra juni 1838, ble en ny postskyss-ordning innført i landet. Bønder som påtok seg postbefordring var ikke lenger postbønder, men kontraherte postbefordrere.

Postbefordreren skulle selv stille tjenestekar og hest til disposisjon mot en betaling fra 30 til 45 skilling per mil avhengig av fremkommeligheten. Det ble også inngått kontrakter med poståpnerne og handelsmenn om befordring av posten i de ulike rutene mot betaling.

Denne artikkel bygger på dyptgående forskning. En fortegnelse over viktige kilder finnes på side 3 i dette nummer.

Bekjendtgjørelse.

Da Hans Majestæt Kongen naadigst har resolveret, at der skal etableres en Postgang egentlig fra Skjedsfjestedet, Gaarden Tofte i Christians Amt, igjennem Lesse og Romsdalen til Molde og Christiansund og samme Wei tilbage, saa er det bestemt, at denne Post skal afgaae:

- fra Tofte hver Fredag, saasnart den fra Christiania kommende Post, paa Hougens Postaabnerie er expederet til Trondhjem, og første Gang Fredagen den 27de September dette Aar
 - fra Christiansund, hver Lørdag Klokken 7 om Morgen
 - fra Molde, hver Lørdag Klokken 11 Formiddag;
- samt at denne Post skal afgaae første Gang fra Christiansund og Molde, Lørdagen den 5te October dette Aar.

De Breve der afleveres til Befordring med denne Post, skulle indleveres paa Christiansunds Postcomptoir, hver Fredag indtil Klokken 7 Eftermiddag, og paa Molde Postcomptoir, hver Lørdag indtil Klokken 9 Formiddag.

I denne Posttour er etableret følgende nye Postaabnerier, nemlig: paa Deblungnæsset, Lønseth, Heggem og i Torvigen, alle beliggende i Romsdals Amt, og bliver Portoen for hvert enkelt Brev, som befordres til og fra, samt imellem disse Postaabnerier, overensstemmende med de Regler, som indeholdes i forrige 3die Departements Bekjendtgjørelse af 24de August 1816, at erlægges saaledes:

Imellem	Christiansund og	Torvig	.	.	.	.	.	.	.	4	Spfll.
—	—	Heggem	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	—	Lønseth	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	—	Deblungnæsset	.	.	.	.	.	.	.	6	—
—	Molde	Torvig	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	—	Heggem	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	—	Lønseth	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	—	Deblungnæsset	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	Hougen	Torvig	.	.	.	.	.	.	.	10	—
—	—	Heggem	.	.	.	.	.	.	.	10	—
Imellem	Hougen og	Lønseth	.	.	.	.	.	.	.	8	Spfll.
—	—	Deblungnæsset	.	.	.	.	.	.	.	8	—
—	Torvig	Heggem	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	—	Lønseth	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	—	Deblungnæsset	.	.	.	.	.	.	.	6	—
—	Heggem	Lønseth	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	—	Deblungnæsset	.	.	.	.	.	.	.	4	—
—	Lønseth	Deblungnæsset	.	.	.	.	.	.	.	4	—

Den Kongelige norske Regerings Finans-, Handels- og Sold-Departement; Christiania den 17de August 1822.

Jonas Collett.

J. Muntze.

BUDSTIKKA

mottar trykningsbidrag fra følgende firmaer

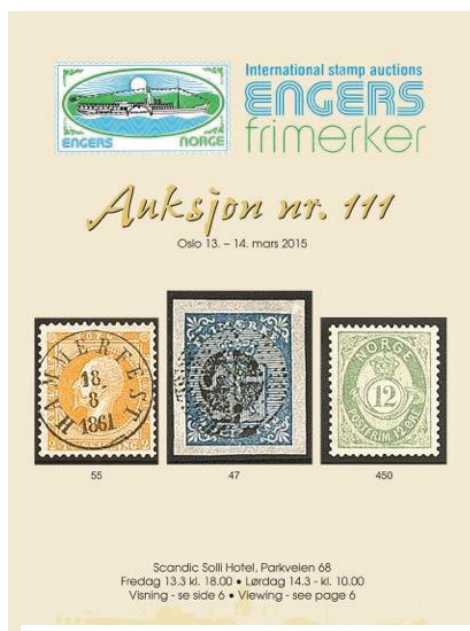
Engers Frimerker

Skanfil Auksjoner AS

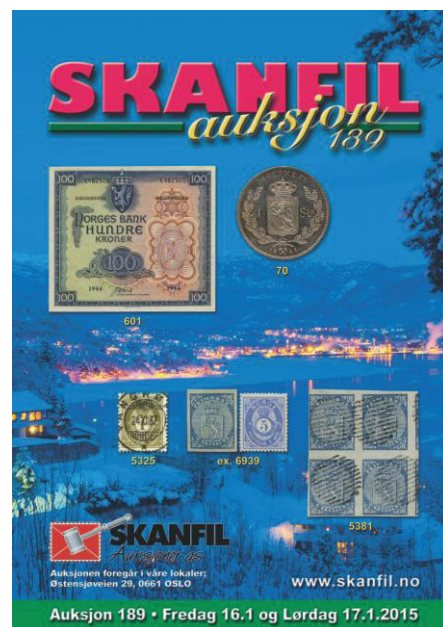
Skanfils Moldenhauer-auksjon

Kjell Germeten AS

Norsk Posthistorisk Selskap takker for bidragene.

111. auksjon 13. og 14. mars 2015

190. auksjon 17. og 18. april 2015

74. auksjon 13. og 14. november 2015

87. auksjon 1. og 2. mai 2015